

# **STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST**

**Obor č. 17: Filosofie, politologie a ostatní humanitní a společenskovědní obory**

**Strategická koncepce NATO 2022:  
Začátek nové éry pro Severoatlantickou alianci?**

**Matyáš Zápeca  
Jihomoravský kraj**

**Brno 2023**

# **STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST**

**Obor č. 17: Filosofie, politologie a ostatní humanitní a společenskovední obory**

**Strategická koncepce NATO 2022:  
Začátek nové éry pro Severoatlantickou alianci?**

**NATO Strategic Concept 2022:  
Beginning of a new era for the North Atlantic  
Alliance?**

**Autoři:** Matyáš Zápeca

**Škola:** Gymnázium Matyáše Lercha, Brno, Žižkova 55, příspěvková organizace, Žižkova 980/55, 616 00 Brno

**Kraj:** Jihomoravský kraj

**Konzultant:** Mgr. Marek Bičan, M.A.

Brno 2023

# Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval/a samostatně a použil/a jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

V Brně dne 24. 2. 2023 .....

Matyáš Zápeca

## Poděkování

Mé poděkování patří zejména mému vedoucímu práce, panu magistru Marku Bičanovi, za cenné rady, podněty, konstruktivní kritiku a nápomoc, které mi během práce poskytoval. Dále bych rád poděkoval všem, zejména rodině, kteří mě v průběhu mé práce podporovali a utvářeli vhodné prostředí pro mou činnost.

Tato práce byla vypracována za finanční podpory JMK.

## **Anotace**

Účelem této práce je analyzovat nově vytvořenou strategickou koncepci zpracovanou a vydanou Organizací Severoatlantické smlouvy (NATO) na summitu v Madridu v červnu 2022. Práce porovnává tuto koncepci se strategickou koncepcí NATO přijatou v roce 2010 v Lisabonu. Má za cíl objasnit rozdíly mezi oběma dokumenty a vysvětlit význam nové koncepce pro alianci pomocí sledování změn v geopolitické situaci v rámci aliance i ve zbytku světa.

## **Klíčová slova**

NATO; Severoatlantická aliance; Západ; strategická koncepce; strategie

## **Annotation**

The purpose of this thesis is to analyse the newly produced Strategic Concept created and published by the North Atlantic Treaty Organization (NATO) at its Summit in Madrid in June 2022. The thesis compares the concept with the NATO Strategic Concept adopted in the year 2010 in Lisbon. It aims to explain the differences between the two documents and the meaning of the new concept for the Alliance through examining the changes in geopolitical situation both within the alliance and around the world.

## **Keywords**

NATO; North Atlantic Treaty Organization; the West; Strategic Concept; Strategy

# Obsah

|       |                                                                                            |    |
|-------|--------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1     | Úvod.....                                                                                  | 6  |
| 1.1   | Co je strategie? .....                                                                     | 7  |
| 1.1.1 | Velká strategie .....                                                                      | 8  |
| 1.1.1 | Bezpečnostní strategie .....                                                               | 8  |
| 1.1.1 | Strategie válčiště .....                                                                   | 9  |
| 1.2   | Co je Strategická koncepce? .....                                                          | 9  |
| 1.2.1 | Tvorba strategické koncepce NATO .....                                                     | 10 |
| 2     | Strategická koncepce NATO 2010 .....                                                       | 10 |
| 2.1   | Situace ve střední a východní Evropě před rokem 2010.....                                  | 10 |
| 2.2   | Situace na Blízkém východě a v severní Africe před rokem 2010 .....                        | 12 |
| 2.3   | Situace v Indo-Pacifiku před rokem 2010.....                                               | 14 |
| 2.4   | Shrnutí koncepce .....                                                                     | 14 |
| 2.5   | Interpretace.....                                                                          | 16 |
| 3     | Strategická koncepce NATO 2022 .....                                                       | 17 |
| 3.1   | Situace ve střední a východní Evropě před válkou na Ukrajině .....                         | 17 |
| 3.2   | Situace ve střední a východní Evropě během války na Ukrajině až do summitu v Madridu ..... | 19 |
| 3.3   | Situace na Blízkém východě a v severní Africe před summitem v Madridu.....                 | 22 |
| 3.4   | Situace v Indo-Pacifiku před summitem v Madridu .....                                      | 23 |
| 3.5   | Shrnutí koncepce .....                                                                     | 24 |
| 3.6   | Interpretace.....                                                                          | 26 |
| 4     | Srovnání a faktory stojící za rozdíly .....                                                | 27 |
| 4.1   | Koncepce.....                                                                              | 27 |
| 4.2   | Pozice NATO vůči Rusku .....                                                               | 28 |
| 4.3   | Čínská lidová republika.....                                                               | 29 |
| 4.4   | Blízký východ a severní Afrika.....                                                        | 29 |
| 4.5   | Jaderné odstrašující prostředky .....                                                      | 30 |
| 4.6   | Změna klimatu .....                                                                        | 30 |
| 4.7   | Spolupráce s EU .....                                                                      | 30 |
| 5     | Nová éra.....                                                                              | 31 |
| 6     | Závěr .....                                                                                | 32 |
| 7     | Zdroje.....                                                                                | 34 |

# 1 ÚVOD

Ve dnech 28., 29. a 30. června 2022 se v centru Recinto Ferial IFEMA v Madridu sešli vůdci a představitelé členských států Severoatlantické aliance a dalších svobodných zemí, aby se zúčastnili historického setkání,<sup>1</sup> na kterém byly představeny plány budoucí obrany a bezpečnostní spolupráce mezi velkou částí západního světa. I když se v posledních několika letech konalo mnoho aliančních summitů, tento vyčníval, protože se jednalo o konferenci konanou za účelem přijetí nové strategické koncepce, která by vedla NATO v několika nadcházejících letech.

Poslední strategická koncepce byla přijata Severoatlantickou radou ve dnech 19. – 20. listopadu 2010. Zaměřovala se především na posílení aliančních vztahů s Ruskem a dalšími partnery, krizové řízení, protiteroristické operace a posílení obranných schopností NATO. Za posledních dvanáct let se toho však stalo hodně, zejména na východní periferii aliance. V dřívější strategické koncepci také nebyla vůbec zmíněna Čínská lidová republika, která však postupně vystoupala do pozice systémového rivala Spojených států a NATO.

Vzhledem ke změnám ve světě měla nová koncepce mnoho problémů a situací, kterým se bylo nutno věnovat. Řešit je bylo potřeba globálně, ale také v rámci členských zemí a v rámci struktury aliance jako takové. Tento dokument si proto klade za cíl odpovědět na následující otázky:

- Co je nového ve Strategické koncepci NATO 2022?
- Jaké faktory způsobily rozdíly mezi novou strategickou koncepcí NATO a jejím předchůdcem?
- Co to znamená pro NATO?

Tato práce se zabývá především strategickými koncepcemi, nejsou to však jediné dokumenty, které určují strategii NATO. Na mou práci je tedy možno navázat analýzou jiných strategických dokumentů aliance nebo jejích hlavních členů, popřípadě se zaměřit na specifickou část spojenecké strategie, jako spolupráce NATO s Evropskou unií.

Kvůli povaze mé studie, která je analýzou relativně nového dokumentu úzce souvisejícího s bezpečností a obranou mezinárodní vojenské organizace, existují určitá omezení, pokud jde o množství informací, které jsem schopen získat. Přirozeně mi z důvodu citlivosti tématu zůstávají některé detaily a údaje utajeny. I přesto jsem však dělal vše, co bylo v mých silách, abych čerpal z co nejvíce různých zdrojů.

---

<sup>1</sup> Madrid Summit Declaration. North Atlantic Treaty Organization [online]. 29 June 2022 [cit. 2022-06-29]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/official\\_texts\\_196951.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_196951.htm)

## 1.1 Co je strategie?

Než budeme moci zkoumat strategické koncepce, musíme nejprve definovat, co to vlastně „strategie“ je. Jedná se o populární zastřešující pojem, který je novináři velmi často zneužíván. Někteří se mu snaží porozumět, ale i tak nakonec slovo použijí nesprávně, jiní o něm nepřemýšlejí vůbec a používají ho dle libosti.

Původně se pojem používal téměř výhradně v kontextu válčení, v minulém století si však našel využití i v jiných souvislostech, především na obchodní scéně.<sup>2</sup> Co je tedy strategie, na kterou koncepce odkazuje? Existuje mnoho různých definic, já se nicméně nyní zaměřím pouze na ty, které se týkající válčení.

Strategie, jak ji popsal známý a uznávaný vojenský teoretik Carl von Clausewitz ve své knize *On War* na počátku 19. století, je „využití vojenského nasazení k dosažení cílů války.“ Dále říká: „Přestože se strategie sama o sobě zabývá pouze nasazením, teorie strategie musí brát v úvahu také její hlavní způsoby provedení - bojové síly. Musí je brát v úvahu samy o sobě a v jejich vztahu k ostatním faktorům, protože to ony utvářejí nasazení a na nich se také účinky nasazení projeví jako první. Teorie strategie proto musí zkoumat nasazení z hlediska jeho možných výsledků a morálních a psychologických sil, které do značné míry určují jeho průběh.“<sup>3</sup> Na válku nahlíží jako na pouhé prodloužení politického konfliktu. Strategie je plánování, jehož prostřednictvím se dosahuje vojenského, a tím i politického cíle.

Lawrence Freedman, emeritní profesor válečných studií na King's College London a významná osobnost na poli strategie, se zabýval poněkud iluzivní definicí tohoto slova v knize *Strategy: A History*. Používá definici, která tvrdí, že strategie je „o udržení rovnováhy mezi cíli, způsoby a prostředky; o identifikaci cílů; a o zdrojích a metodách dostupných pro splnění těchto cílů.“<sup>4</sup> Jiný výklad použitý v jeho práci říká, že strategie je výraz pro „pokusy přemýšlet o akcích předem, ve světle našich cílů a našich kapacit.“<sup>5</sup>

V knize *Modern Strategy* britsko-americký geopolitik a profesor Mezinárodních vztahů a strategických studií na University of Reading Colin Gray vysvětlil strategii jako „most, který spojuje vojenskou sílu s politickým účelem; není to ani vojenská síla jako taková, ani politický účel.“<sup>6</sup> Strategie je podle něj „hrozba a použití síly pro cíle politiky.“<sup>7</sup>

Liselotte Odgaard, profesorka Norského institutu pro obranná studia, zvolila následující popis, který dále vysvětluje v knize *Strategy in NATO: Preparing for an Imperfect World*:

---

<sup>2</sup> DRUCKER, Peter Ferdinand. *Innovation and Entrepreneurship*. United states: HarperCollins Publishers Inc., 2002, s. 209.

<sup>3</sup> HOWARD, Michael a Peter PARET. *Carl von Clausewitz: On War*. New Jersey: Princeton University Press, 1984, s. 177.

<sup>4</sup> FREEDMAN, Lawrence. *Strategy: A History*. New York: Oxford University Press, 2013, s. 10.

<sup>5</sup> FREEDMAN, Lawrence. *Strategy: A History*. New York: Oxford University Press, 2013, s. 10.

<sup>6</sup> GRAY, Colin S. *Modern Strategy*. New York: Oxford University Press, 1999, s. 17.

<sup>7</sup> GRAY, Colin S. *Modern Strategy*. New York: Oxford University Press, 1999, s. 17

*„Strategie je proces, který převádí politické vize do dosažitelných cílů použitím dostupných zdrojů v rámci definovaného prostoru akce.“<sup>8</sup>*

Přestože se definice tohoto termínu mohou lišit, strategie je ve své podstatě víceúrovňový plán připravený tak, aby vyústil v úspěšné naplnění politických cílů a vizí svého tvůrce vojenskými prostředky, a který je aplikovatelný po delší časové období. Strategii je poté možno dále dělit do tří vzájemně propojených úrovní: velká strategie, bezpečnostní strategie a strategie válčiště.<sup>9</sup>

### **1.1.1 Velká strategie**

Velká strategie je na vrcholu všech tří úrovní. Nastavuje kurz, obecný směr, kterým se na poli geopolitiky má stát vydat. Shrnuje národní vizi a vytváří komplexní plán zahrnující a koordinující všechna zákoutí státního aparátu, který ji má realizovat. Rozhoduje o tom, jak státy upřednostňují a mobilizují různé vojenské, ekonomické, politické, diplomatické a jiné prostředky k zajištění svých zájmů. Musí zohledňovat hodnoty a ideje národa, ale i mezinárodní směřování státní politiky.

Velká strategie je produktem spíše politického než vojenského orgánu, pokud tyto orgány nejsou jedno a totéž. Politici a jejich poradci navrhnu schéma, které je poté provedeno dalšími dvěma strategickými úrovněmi. V případě NATO tato rozhodnutí přijímá severoatlantická rada, která sdružuje přední představitele a státní hodnostáře ze všech 30 zemí NATO v Evropě a Severní Americe.

Během fáze plánování velké strategie jsou idealistické vize politiků posuzovány a transformovány do koherentních plánů. Navíc jsou vyhodnoceny zdroje, ať už ekonomické, vojenské nebo jiné, potřebné pro úspěšnou realizaci a je tak určena životaschopnost strategie jako celku. Velká strategie slouží také jako forma mostu mezi tvůrci politiky a zástupci plánování bezpečnostní strategie a strategie válčiště v případě změny celkové národní vize nebo v případě komplikací s její implementací z důvodu vnějších okolností.

### **1.1.1 Bezpečnostní strategie**

Různé oblasti a sektory vlády pak aplikují vizi, jak je definována na úrovni velké strategie, do svých vlastních prostředků a cílů. Počet těchto oblastí je nekonečný, ale mezi ty nejdůležitější patří zahraniční věci, obrana a finance. Bezpečnostní strategie se v podstatě zaměřuje na uplatnění velkého strategického plánu pro každou jednotlivou oblast státního aparátu. Prostřednictvím bezpečnostní strategie musí být stanoveny nezbytné zdroje požadované v rámci jednotlivých sektorů vlády pro úspěšnou aplikaci národní vize a pro dosažení bezpečnostních cílů.

---

<sup>8</sup>ODGAARD, Liselotte. *Strategy in NATO: Preparing for an Imperfect World*. New York: Palgrave Macmillan, 2014, s. 13.

<sup>9</sup>ODGAARD, Liselotte. *Strategy in NATO: Preparing for an Imperfect World*. New York: Palgrave Macmillan, 2014, s. 12.

### 1.1.1 Strategie válčiště

Strategie válčiště se zabývá rozmístěním nástrojů státní moci v určitém geografickém regionu k prosazování a naplňování cílů stanovených na úrovni velké a bezpečnostní strategie. Strategii válčiště často vyvíjejí armádní velitelé v rámci své vlastní zóny operací. Snaží se dosáhnout dobré koordinace mezi vojenskou akcí na zemi a logistickým a politickým úsilím mimo bojovou zónu. Plánování v rámci válčiště je omezeno rozdělením národních zdrojů, které je určeno na bezpečnostní a velké strategické úrovni.

## 1.2 Co je Strategická koncepce?

Strategické koncepce jsou dokumenty, které ztělesňují velkou strategii NATO. Vzhledem k tomu, že NATO je aliance, jejich tvorba je ovlivněna nejen bezpečnostními strategiemi a strategiemi válčiště organizace, ale také velkými strategickými plány stanovenými na národních úrovních každého členského státu (jako je nová Národní obranná strategie Spojených států amerických z roku 2022<sup>10</sup>).

V koncepcích aliance uvádí současné problémy, kterým čelí, a nastiňuje své plány a nápady, jak tyto problémy odstranit nebo zmírnit. Je to oficiální prohlášení o hodnotách a účelu NATO a jeho základních úkolech a rolích. NATO dosud vydalo celkem osm neutajovaných nebo odtajněných strategických koncepcí (včetně Strategické koncepce NATO 2022).

Čtyři z nich byly navrženy v průběhu studené války v letech 1949, 1952, 1957 a 1968 spolu s vojenskými dokumenty, které popisovaly jejich předpokládanou realizaci. Strategie NATO se v tomto období soustředila především na vzájemnou obranu a odstrašování Sovětského svazu, jeho satelitních států a jejich kombinovaných ozbrojených sil. V pozdějších letech byla uplatňována i politika *détente* (sbližování a spolupráce).

Po rozpuštění Varšavské smlouvy a pádu komunistických režimů v celé východní a střední Evropě a také po rozpadu SSSR ztratilo NATO svůj původní účel existence. Z tohoto důvodu byla aliance nucena se přeorientovat, aby zůstala relevantní – především se začala více soustředit na protiteroristické operace, krizové řízení a prevenci, změnu klimatu nebo zajišťování stability zemí bývalého východního bloku, zemí v oblasti severního Atlantiku a dále. V tomto novém bezpečnostním prostředí byly vypracovány a uvedeny v platnost tři strategické koncepce – v letech 1991, 1999 a 2010. Vojenské dokumenty popisující jejich realizaci však zůstávají utajeny.

---

<sup>10</sup> 2022 National Defense Strategy of The United States of America [online]. Washington, D.C.: U.S. Department of Defense, 2022 [cit. 2022-09-29]. Dostupné z: <https://media.defense.gov/2022/Oct/27/2003103845/-1/-1/1/2022-NATIONAL-DEFENSE-STRATEGY-NPR-MDR.PDF>

### 1.2.1 Tvorba strategické koncepce NATO

Za studené války bývalo zvykem, že koncepci vypracovaly orgány ozbrojených sil zemí organizace a teprve poté ji přijala civilní správa (většinou<sup>11</sup> Severoatlantická rada). Bylo to proto, že aliance soustředila své plánování prakticky výhradně na vojenský aspekt.

V současné době zaujímá NATO mnohem širší úhel pohledu na bezpečnost a obranu, což zahrnuje spolupráci s dalšími aktéry. Strategická koncepce NATO jako taková je výsledkem několikaměsíční série konzultací a jednání mezi vládami členských států, armádami, dalšími mezinárodními organizacemi, civilními poradci, soukromým sektorem a partnerskými zeměmi aliance. Jakmile je dosaženo konsensu ohledně obecné myšlenky koncepce a návrh je předán Severoatlantické radě, text dokumentu je projednán na summitu NATO.<sup>12</sup>

Vytvoření takového dokumentu je zdoluhavý a náročný proces, nejen proto, že vyžaduje intenzivní multilaterální spolupráci a konsenzus napříč aliancí, ale samotná myšlenka koncepce je velmi složitá. Cílem je vytvořit dokument, který má připravit celou organizaci na další desetiletí, aniž bychom s jistotou věděli, co příští desetiletí přinese. Tento druh strategického předvídání je zásadní pro vytvoření flexibilní a fungující strategické koncepce a pro strategické plánování celkově.

## 2 STRATEGICKÁ KONCEPCE NATO 2010

Byla přijata na summitu NATO v Lisabonu 20. listopadu 2010.<sup>13</sup> Koncepce vznikla v době, kdy se věřilo, že hrozba války mezi suverénními státy z evropského kontinentu vymizela. Velké části koncepce zaujímaly spíše globální pohled na problémy aliance, místo aby se soustředily pouze na euroatlantickou oblast. Velký prostor byl věnován také zlepšení vztahů s Ruskou federací.

Abychom porozuměli strategické koncepci NATO z roku 2010, musíme nejprve plně porozumět geopolitickým okolnostem doby, kdy byla vypracována a schválena. Z toho důvodu v následujících pasážích stručně shrnu stav mezinárodních vztahů ve třech regionech, které jsou pro NATO nejrelevantnější: střední a východní Evropa, Blízký východ a severní Afrika a pro účely budoucího srovnání také Indo-Pacifik.

### 2.1 Situace ve střední a východní Evropě před rokem 2010

Země střední a východní Evropy prošly na konci 80. a v 90. letech mnoha zásadními změnami ve své zahraniční politice, ekonomickém a politickém systému. Státy jako Československo, Polsko, Maďarsko, Rumunsko a Bulharsko využily slábnoucího politického

---

<sup>11</sup> DEFENCE PLANNING COMMITTEE. *MC 14/3* [online]. North Atlantic Treaty Organization, 1968 [cit. 2022-09-17]. Dostupné z: <https://www.nato.int/docu/stratdoc/eng/a680116a.pdf>

<sup>12</sup> Strategic Concepts. North Atlantic Treaty Organization [online]. [cit. 2022-09-17]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_56626.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_56626.htm)

<sup>13</sup> *Lisbon Summit Declaration, Lisbon* [online]. North Atlantic Treaty Organization, 2010 [cit. 2022-09-19]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natolive/official\\_texts\\_68828.htm](https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_68828.htm)

sevrění upadajícího Sovětského svazu nad Varšavskou smlouvou a postupně se distancovaly od SSSR a komunistické ideologie. Začaly proces sbližování se Západem a NATO, nakonec se k alianci připojily ve dvou skupinách, první v roce 1999 a druhá v roce 2004.

V roce 1991 se Sovětský svaz zhroutil kompletně a ve východní Evropě nastalo velké mocenské vakuum. Zatímco nově svobodné pobaltské státy Estonsko, Lotyšsko a Litva se okamžitě vydaly na cestu ke vstupu do NATO, ostatní postsovětské státy nikoli.

Ukrajina se nikdy plně neintegrovala do Západu a místo toho strávila většinu doby po studené válce balancováním mezi ruskou sférou vlivu a NATO. Zdělila přibližně jednu třetinu sovětského jaderného arzenálu, kterého se rozhodla vzdát. Výměnou za to podepsaly Ruská federace, Spojené státy a Spojené království v roce 1994 budapeštské memorandum, v němž „*potvrzují svůj závazek vůči Ukrajině ... respektovat nezávislost a suverenitu a stávající hranice Ukrajiny*“ a slibují, že se „*zdrží hrozby nebo použití síly proti územní celistvosti nebo politické nezávislosti Ukrajiny a že žádná z jejich zbraní nebude nikdy použita proti Ukrajině s výjimkou sebeobrany nebo jinak v souladu s Chartou Organizace spojených národů*.“<sup>14</sup>

Zemí, která po rozpadu východního bloku a SSSR udržovala s Ruskem nej přátelštější vztahy, bylo od roku 1994 Bělorusko pod vedením Alexandra Lukašenka. Původně byl demokraticky zvoleným prezidentem slibujícím modernizaci země a boj s korupcí, podařilo se mu ale upevnit si svou moc a nastolit autoritářský režim, mimo jiné i podporou z Ruska v podobě levných dodávek plynu, které jeho režim přeprodával do dalších evropských zemí.<sup>15</sup> Bělorusko bylo stále schopno mít také vřelé vztahy s NATO, i když se časem ochladily.

Situace v Rusku byla ve srovnání s ostatními státy střední a východní Evropy zcela odlišná. Bylo hlavním nástupnickým státem SSSR a ruský lid vnímal celý Sovětský svaz jako ruský projekt. Na Západě a také mezi některými částmi ruské populace se ale i tak doufalo, že Rusko bude schopno přijmout sovětskou porážku a přikročit k demokratickému, kapitalistickému a liberálnímu mezinárodnímu řádu, který Spojené státy a jejich spojenci prosazovali po celém světě. Tyto naděje přetrvávaly až do začátku třetího tisíciletí. Podobně jako Ukrajina a Bělorusko čelilo i Rusko velké hospodářské krizi, kdy hrubý domácí produkt mezi lety 1990 a 1995 klesl o 50 %.<sup>16</sup> Špatně zvládnutý odklon od centrálně plánovaného hospodářství k soukromě řízené ekonomice s volným trhem měl neblahý dopad na vytvoření silné a vlivné třídy oligarchů. A samozřejmě ztráta sféry vlivu těžce poškodila ruskou národní hrdost. Ze všech těchto důvodů má ruský lid dodnes tendenci spojovat demokracii s dobou slabosti, kdy byla jejich země nucena podřídit se cizím mocnostem.

---

<sup>14</sup> *Memorandum on security assurances in connection with Ukraine's accession to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons* [online]. United Nations Treaty Collection, 2014, s. 169 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%203007/Part/volume-3007-I-52241.pdf>

<sup>15</sup> BRUCE, Chloë. *Friction or Fiction? The Gas Factor in Russian - Belarusian Relations* [online]. Chatham House, 2005, s. 2 [cit. 2022-10-04]. Dostupné z:

<https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/public/Research/Russia%20and%20Eurasia/bp0501gas.pdf>

<sup>16</sup> *GDP (current US\$) - Russian Federation* [online]. The World Bank [cit. 2022-10-04]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=RU>

Pokus o westernizaci skončil v roce 2000 jmenováním Vladimira Vladimiroviče Putina prezidentem státu. Zdědil problematickou válku v Čečensku a také rostoucí problém oligarchů, kteří se snažili zvýšit svou politickou moc. Slíbil, že nebude zasahovat do jejich podnikání a nebude znovu znárodňovat státní zdroje. Výměnou za to měli zůstat mimo politickou sféru a nezpochybňovat ani nekritizovat Putina a jeho politiku.<sup>17</sup> Zaujal tvrdou pozici proti čečenským povstalcům a podrobil si je, což vedlo k masivnímu nárůstu jeho podpory mezi ruskými občany. První polovinu dekády svého prezidentství pak strávil upevňováním své moci a zaměřením se více na domácí problémy.

Mezi Ruskem a jeho sousedy však stále existovalo mnoho sporů. Od pádu SSSR žilo mnoho ruských menšin v jiných bývalých sovětských republikách. V Moldavsku se těmto skupinám dokonce povedlo s pomocí Kremlu odtrhnout od centrální vlády. Rozdíly byly i ve vizi do budoucna. Západ chtěl proměnit Rusko v liberální demokracii podobnou té, která se utvářela v zemích Visegrádu, zatímco Moskva doufala ve vytvoření euroasijského společenství národů soustředěného kolem sebe. Vznikl diplomatický konflikt s USA kvůli spojeneckému bombardování Jugoslávie bez mandátu OSN. Rusko obvinilo NATO z pokrytectví. Tvrdilo, že Severoatlantická aliance se řídí světovým řádem, který prosazuje, jen když se jí to hodí.<sup>18</sup>

V roce 2008, ve světle zhoršujících se vztahů mezi Ruskem a Gruzii, byla vláda v Tbilisi Kremlem obviněna z páchání genocidy na lidech v Ruskem podporovaných separatistických regionech Abcházie a Jižní Osetie. Po eskalaci mezi rebely a gruzínskou armádou zahájily ozbrojené síly Ruské federace rozsáhlou invazi do země. Konflikt skončil ruským vítězstvím, přičemž oba regiony se ocitly plně pod kontrolou Moskvy. I když vyhlídka obnovené ruské agrese byla znepokojivá, mezinárodní vztahy Putinova režimu byly téměř nedotčeny, protože většina ve světě stále doufala, že se Rusko nakonec „usadí“ a stane se partnerem, nikoliv protivníkem.

Pád Sovětského svazu po sobě zanechal díru, která mnoha zemím poskytla možnost zvolit si vlastní budoucnost. Většina z nich usilovala o sblížení s NATO, což vedlo k tomu, že se Rusko cítilo frustrované a nespokojené. Sice uvítalo vřelejší vztahy se Západem, nehodlalo se k němu ale připojit a vidělo, zejména pod vedením V. Putina, rozšiřování NATO na východ jako rostoucí hrozbu pro bezpečnost Moskvy.

## **2.2 Situace na Blízkém východě a v severní Africe před rokem 2010**

Od doby, kdy evropské koloniální mocnosti ve druhé polovině dvacátého století opustily region Blízkého východu a severní Afriky, vyvolaly jimi zanechané hranice mnoho konfliktů. Tyto postkoloniální hranice, často pouze rovné čáry, braly jen velmi malý, pokud vůbec

---

<sup>17</sup> MINORITY STAFF OF THE COMMITTEE ON FOREIGN RELATIONS OF THE U.S. SENATE. *Putin's Asymmetric Assault on Democracy in Russia and Europe: Implications for U.S. National Security* [online]. GovInfo, 2018, s. 21 [cit. 2022-10-06]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CPRT-115SPRT28110/pdf/CPRT-115SPRT28110.pdf>

<sup>18</sup> BRITISH BROADCASTING CORPORATION. *World: Europe Russia condemns Nato at UN* [online]. 1999 [cit. 2022-10-06]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/303127.stm>

nějaký, ohled na původní obyvatelstvo. I když by tento region na papíře neměl být pro NATO tak důležitý jako východní Evropa, právě zde byly síly aliance po roce 1989 nejaktivnější.

Válka v Perském zálivu v letech 1990-1991, kdy se jednotky NATO spolu s dalšími silami OSN rozhodly osvobodit Kuvajt poté, co byl nespravedlivě anektován Irákem, byla pro NATO obrovským úspěchem. Ukázalo svou schopnost zvládnout logistiku pro plnohodnotnou vojenskou operaci na druhé straně světa a vyjít z konfliktu s minimálními ztrátami při dosažení všech svých vojenských cílů.<sup>19</sup> Mezinárodní koalice prováděla pět týdnů letecké bombardování a ostřelování nepřátelských pozic, načež byla zahájena ofenzíva do Kuvajtu a poté dále do Iráku. Do 100 hodin od zahájení pozemní kampaně bylo vyhlášeno příměří a konflikt skončil.

Po tragických událostech z 11. září 2001, které otřásly Spojenými státy a v menší míře i celým NATO, vyhlásily Spojené státy globální válku proti terorismu, v jejímž rámci začaly provádět protiteroristické operace po celém světě. Bylo to také poprvé a pouze jedenkrát, kdy byl aktivován článek 5 Washingtonské smlouvy.<sup>20</sup> Byla zahájena mise s cílem zabít vůdce teroristů Usámu bin-Ládina skrývajícího se v Islámském emirátu Afghánistán a svrhnout tamější stát ovládaný Tálibánem. Operace byla zpočátku z velké části úspěšná, ale mezinárodní alianci se nepodařilo Tálibán zneškodnit úplně. Konflikt se tak vlekl a povstalci se uchýlili k vedení asymetrické války po celé zemi.

Irák byl později znovu napaden některými členy NATO a jejich spojenci kvůli údajnému držení zbraní hromadného ničení.<sup>21</sup> Toto zdůvodnění nebylo mnohými členy mezinárodního společenství, včetně některých dalších severoatlantických partnerů, zejména Francií a Německem, přijato. Bez ohledu na to byl po necelém měsíci leteckých a pozemních operací svržen režim Saddáma Husajna, což opět prokázalo schopnost NATO plánovat a organizovat rozsáhlé vojenské mise proti konvenčním nepřátelům.

Od roku 2003 se však aliance ani její hlavní členové nezapojili do konvenční války, což vede k pochybnostem, zda si tuto schopnost za posledních téměř 20 let udrželi.<sup>22</sup> NATO se však účastnilo mnoha nekonvenčních konfliktů, jako byla válka v Iráku, která vypukla po první invazi v roce 2003, nebo dlouhá válka v Afghánistánu, zahájená v reakci na teroristický útok na Spojené státy v roce 2001. Zkušenosti z tohoto typu války se možná mohou ukázat jako jedinečné a užitečné i při promítnutí do konfliktu tradičního typu.

---

<sup>19</sup> BRITANNICA. *Persian Gulf War* [online]. [cit. 2022-10-06]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Persian-Gulf-War>

<sup>20</sup> *The North Atlantic Treaty (1949)* [online]. North Atlantic Treaty Organization, s. 1 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z:

[https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/stock\\_publications/20120822\\_nato\\_treaty\\_en\\_light\\_2009.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/stock_publications/20120822_nato_treaty_en_light_2009.pdf)

<sup>21</sup> *Authorization for Use of Military Force against Iraq Resolution of 2002* [online]. Washington, D.C.: U.S. Congress, 2002 [cit. 2022-10-06]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/107/plaws/publ243/PLAW-107publ243.pdf>

<sup>22</sup> KREPINEVICH, JR, Andrew F. *Protracted Great-Power War: A Preliminary Assessment* [online]. Center for a New American Security, 2020 [cit. 2022-10-09]. Dostupné z: [https://s3.us-east-1.amazonaws.com/files.cnas.org/backgrounds/documents/CNAS-Report\\_Defense-Great-Power-War-DoS-Proof-B.pdf?mtime=20200204133208&focal=none](https://s3.us-east-1.amazonaws.com/files.cnas.org/backgrounds/documents/CNAS-Report_Defense-Great-Power-War-DoS-Proof-B.pdf?mtime=20200204133208&focal=none)

Všechny zmíněné intervence lze částečně přičíst problematickému postavení NATO po skončení studené války. Jeho smysl ve světě byl nejasný, neboť jeho protivník a hlavní důvod jeho existence v podstatě zmizel. Muselo si najít nové mise a cíle, z nichž jedním byly protiteroristické operace.

## 2.3 Situace v Indo-Pacifiku před rokem 2010

O východní a jihovýchodní Asii se aliance v tomto období téměř nestarala. Ve Strategické koncepci z roku 2010 nebyla o tomto regionu dokonce ani zmínka. Čínská lidová republika sice pomalu stoupala jako mocnost, ale zdaleka se neblížila úrovni Severoatlantické aliance, nemluvě o její poloze na opačné straně světa. Čína samotná nebyla pro alianci považována za žádnou významnou hrozbu. Severokorejský stát destabilizoval své okolní oblasti, ale ani to nemělo pro NATO v podstatě žádný význam.

## 2.4 Shrnutí koncepce

V **předmluvě** 36stránkového dokumentu<sup>23</sup> hlavy států nastínily šest hlavních bodů koncepce, kterými jsou:

- slib vzájemné obrany v případě útoku
- závazek předcházet krizím, zvládat konflikty a stabilizovat postkonfliktní situace
- posílení spolupráce s partnery NATO, včetně EU a OSN
- pokračující závazek světu bez jaderných zbraní, ale také opakování politiky, že dokud budou na světě jaderné zbraně, NATO si také zachová ty své
- zopakování „politiky otevřených dveří“<sup>24</sup>, která říká, že každá evropská demokracie sdílející hodnoty aliance může podat žádost o vstup do NATO
- slib nepřetržité reformy směrem k efektivnější a flexibilnější alianci

Mezi **základní principy** aliance patřil trvalý záměr chránit svobodu a bezpečnost všech jejích členů, závazek k hodnotám stanoveným Chartou OSN a příslib zapojit se do nepřetržitého procesu reforem, modernizace a transformace. **Základními úkoly** NATO byly kolektivní obrana v souladu s článkem 5 Washingtonské smlouvy, krizové řízení a kooperativní bezpečnost zejména prostřednictvím partnerství v oblasti kontroly zbrojení, nešíření jaderných zbraní a odzbrojení.

---

<sup>23</sup> *Active Engagement, Modern Defence: Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization* [online]. North Atlantic Treaty Organization, 2010 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/pdf\\_publications/20120214\\_strategic-concept-2010-eng.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20120214_strategic-concept-2010-eng.pdf)

<sup>24</sup> *Enlargement and Article 10* [online]. North Atlantic Treaty Organization [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics\\_49212.htm](https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49212.htm)

Při popisu **bezpečnostního prostředí** koncepce začínala slovy „Dnes je v euroatlantickém prostoru mír a hrozba konvenčního útoku proti území NATO je nízká“ a nazvala to „historickým úspěchem politik robustní obrany, euroatlantické integrace a aktivního partnerství, kterými se NATO řídí již více než půl století.“<sup>25</sup> Po krátké zmínce o potenciálním šíření balistických a jaderných zbraní a jeho nebezpečí, varovala koncepce před nárůstem nestability a terorismu po celém světě, včetně regionů na periferii aliance. Poukázala na nárůst rozsahu a intenzity kybernetických útoků a větší zranitelnost aliance vůči narušení dodávek energie, energetickým distribučním sítím a další kritické infrastruktury členských států. A konečně je představen potenciál nových technologií, jako jsou laserové zbraně nebo elektronický boj, a nové environmentální výzvy.

Pokud jde o **obranu a odstrašování**, NATO vyjádřilo postoj, že „*aliance nepovažuje žádnou zemi za svého protivníka. Nikdo by však neměl pochybovat o odhodlání NATO, pokud by byla ohrožena bezpečnost některého z jeho členů.*“<sup>26</sup> a znovu potvrdilo svůj závazek k článku 5 Washingtonské smlouvy. Uznalo, že je jadernou aliancí a hodlá jí zůstat, dokud budou existovat jaderné zbraně. Mimo jiné slíbilo „*vyvinout a udržovat robustní, mobilní a rozmístitelné konvenční síly, aby mohly plnit své povinnosti podle článku 5 a expediční operace aliance*“<sup>27</sup>, provádět nezbytný výcvik a cvičení, připravovat obranu proti zbraním hromadného ničení, vytvářet centralizovanou kybernetickou ochranu, provádět protiteroristické operace, rozvíjet schopnost přispívat k energetické bezpečnosti a udržovat nezbytnou úroveň výdajů na obranu, včetně na nové technologie.

Pro **bezpečnost a krizové řízení** koncepce uváděla, že nejlepším způsobem, jak řídit konflikty, je předcházet jejich vzniku. Pokud by se pokusy o prevenci ukázaly jako neúspěšné, byl nezbytný komplexní politický, civilní a vojenský přístup spojený s aktivním zapojením dalších mezinárodních aktérů. NATO plánovalo další rozvoj protipovstaleckých doktrín, zlepšení sdílení zpravodajských informací, posílení integrovaného civilně-vojenského plánování v celém krizovém spektru a rozvoj schopnosti cvičit místní síly v nestabilních regionech.

Druhé polovině koncepce dominovala část věnovaná **podpoře mezinárodní bezpečnosti prostřednictvím spolupráce**. Aliance byla i nadále oddána kontrole zbrojení a doufala, že bude moci spolupracovat s Ruskem na jaderném odzbrojení a nešíření jaderných zbraní. Znovu ale potvrdila „politiku otevřených dveří“. Podle dokumentu „*podpora euroatlantické*

---

<sup>25</sup> *Active Engagement, Modern Defence: Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization* [online]. North Atlantic Treaty Organization, 2010, p. 10 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/pdf\\_publications/20120214\\_strategic-concept-2010-eng.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20120214_strategic-concept-2010-eng.pdf)

<sup>26</sup> *Active Engagement, Modern Defence: Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization* [online]. North Atlantic Treaty Organization, 2010, p. 14 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/pdf\\_publications/20120214\\_strategic-concept-2010-eng.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20120214_strategic-concept-2010-eng.pdf)

<sup>27</sup> *Active Engagement, Modern Defence: Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization* [online]. North Atlantic Treaty Organization, 2010, p. 15 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/pdf\\_publications/20120214\\_strategic-concept-2010-eng.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20120214_strategic-concept-2010-eng.pdf)

bezpečnosti je nejlépe zajištěna prostřednictvím široké sítě partnerských vztahů se zeměmi a organizacemi po celém světě.“<sup>28</sup> NATO proto chtělo prohloubit spolupráci s OSN, Evropskou unií, Ruskou federací („*chceme vidět skutečné strategické partnerství mezi NATO a Ruskem a podle toho budeme jednat, s očekáváním reciprocity z Ruska*“<sup>29</sup>), zeměmi Středomoří prostřednictvím Středozemního dialogu, zeměmi Perského zálivu prostřednictvím Istanbulské iniciativy pro spolupráci a s jednotlivými zeměmi euroatlantického prostoru prostřednictvím Rady euroatlantického partnerství a Partnerství pro mír.

Poslední část textu je věnována **reformě a transformaci**. NATO se snaží maximalizovat schopnost rychlého nasazení a udržitelnost svých sil, zajistit koherenci obranného plánování, posílit společné schopnosti a zajistit soustavnými reformami maximalizaci její efektivity.

## 2.5 Interpretace

Strategická koncepce NATO z roku 2010 byla třetí koncepcí představenou od konce studené války. Od svých předchůdců se však odlišovala tím, že v době jejího vzniku již téměř vymizel šok a nestabilita, které alianci po studené válce definovaly. Svět se ocitl v nové éře. V tomto novém světě bez jasného strategického protivníka, zvolila aliance takové kroky, které ji vedly k pozici „světového policisty“ (ačkoli NATO toto označení popíralo<sup>30</sup>). Zatímco odstrašování a obrana byly stále předmětem značného zájmu, neměly již prvořadou pozornost jako v raných koncepcích.

Nová role aliance zahrnovala prevenci a řízení krizí, a to nejen v severoatlantickém prostoru, ale po celém světě. Mělo se totiž za to, že i teroristické organizace operující mimo euroatlantickou oblast mohou mít na alianci dopad. Podobné akce by nebyly možné bez externích partnerů, byl proto kladen velký důraz na budování a udržování vztahů a spolupráce. Mezinárodní partnerství považovalo NATO za nejlepší a nákladově nejefektivnější způsob zajištění bezpečnosti a stability na celém světě.

Zejména Rusko bylo postaveno do zvláštní pozice. NATO doufalo, že z něj udělá spolehlivého strategického partnera při udržování míru ve vakuu, která po sobě zanechal SSSR. Docházelo tak k dialogu ohledně kontroly zbrojení a jaderného odzbrojení. Aliance si přála vytvořit výše uvedený vztah prostřednictvím Rady NATO-Rusko a prostřednictvím společných deklarací a smluv - např. Římské deklarace z roku 2002<sup>31</sup> nebo Zakládajícího aktu

---

<sup>28</sup> *Active Engagement, Modern Defence: Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization* [online]. North Atlantic Treaty Organization, 2010, p. 26 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/pdf\\_publications/20120214\\_strategic-concept-2010-eng.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20120214_strategic-concept-2010-eng.pdf)

<sup>29</sup> *Active Engagement, Modern Defence: Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization* [online]. North Atlantic Treaty Organization, 2010, p. 29 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/pdf\\_publications/20120214\\_strategic-concept-2010-eng.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20120214_strategic-concept-2010-eng.pdf)

<sup>30</sup> *NATO is not a "world policeman"* [online]. North Atlantic Treaty Organization, 2000 [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natolive/news\\_18099.htm](https://www.nato.int/cps/en/natolive/news_18099.htm)

<sup>31</sup> NATO-Russia Council: Rome Declaration. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. Rome, 2002 [cit. 2022-10-16]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nrc-website/media/59487/2002.05.28\\_nrc\\_rome\\_declaration.pdf](https://www.nato.int/nrc-website/media/59487/2002.05.28_nrc_rome_declaration.pdf)

Rusko-NATO z roku 1997<sup>32</sup>. Dlouhodobě nebyl vyloučen ani případný ruský vstup do aliance. V koncepci stálo, že: „*našemu cíli Evropy celistvé a svobodné a sdílející společné hodnoty by nejlépe posloužila případná integrace všech evropských zemí, které si to přejí, do euroatlantických struktur.*“<sup>33</sup>

### 3 STRATEGICKÁ KONCEPCE NATO 2022

Představitelé členských zemí NATO na bruselském summitu v roce 2021 spolu s přijetím agendy NATO 2030<sup>34</sup> pověřili generálního tajemníka Jense Stoltenberga vedením přípravy nové strategické koncepce aliance.<sup>35</sup> Po úspěšném ukončení příprav byl text navržen a přijat na summitu v roce 2022 v Madridu. Už když byl Stoltenberg vyzván, aby na dokumentu začal pracovat, bylo jasné, že se svět od roku 2010 změnil. To, co však skutečně představovalo zlom a co učinilo tuto konkrétní koncepci tak důležitou, byly události z února 2022 - ruská invaze na Ukrajinu.

Pro úplné a správné pochopení Strategické koncepce NATO 2022 věnuji nejprve nějaký čas popisu geopolitické situace ve světě. Pro zajištění návaznosti své práce se zaměřím opět na tři regiony, které jsou pro NATO nejdůležitější – střední a východní Evropu (tentokrát rozdělenou do dvou sekcí – před a po začátku války na Ukrajině), region Blízkého východu a severní Afriky a Indo-Pacifik.

#### 3.1 Situace ve střední a východní Evropě před válkou na Ukrajině

Rusko, jak ho dnes známe, bylo vytvořeno za vlády Vladimira Putina. I když převzal moc už v roce 2001, bylo to spíše poslední desetiletí, které bylo pro jeho zemi nejvíce určující. Proměnil Rusko v kolem něj soustředěný autoritářský stát. Poměrně pravidelně vyhrožuje nebo se zbavuje<sup>363738</sup> svých politických nepřátel, nebo jim brání v kandidatuře proti němu<sup>39</sup> a zasahuje tvrdě proti disentu.<sup>40</sup>

---

<sup>32</sup> Founding Act on Mutual Relations, Cooperation and Security between NATO and the Russian Federation. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. Paris, 1997 [cit. 2022-10-16]. Dostupné z:

[https://www.nato.int/nrc-website/media/59451/1997\\_nato\\_russia\\_founding\\_act.pdf](https://www.nato.int/nrc-website/media/59451/1997_nato_russia_founding_act.pdf)

<sup>33</sup> *Active Engagement, Modern Defence: Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization* [online]. North Atlantic Treaty Organization, 2010, p. 25 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/pdf\\_publications/20120214\\_strategic-concept-2010-eng.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20120214_strategic-concept-2010-eng.pdf)

<sup>34</sup> *NATO 2030* [online]. Brussels: North Atlantic Treaty Organization, 2021 [cit. 2022-10-16]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2021/6/pdf/2106-factsheet-nato2030-en.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2021/6/pdf/2106-factsheet-nato2030-en.pdf)

<sup>35</sup> *Brussels Summit Communiqué* [online]. Brussels: North Atlantic Treaty Organization, 2021 [cit. 2022-10-16]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/news\\_185000.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_185000.htm)

<sup>36</sup> KRAMER, Andrew E. Putin Critic, Who Said He Was Poisoned in 2015, Falls Into Coma. *The New York Times* [online]. 6.2.2017 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z:

<https://www.nytimes.com/2017/02/06/world/europe/russia-vladimir-kara-murza-putin.html>

<sup>37</sup> Journalist shot dead in Russia's Dagestan. [online]. British Broadcasting Corporation, 9.7.2013 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-23248184>

Na Ukrajině v tomto období panovaly nepokoje. Tehdejší ukrajinský prezident Janukovyč odmítl v listopadu 2013 podepsat asociační dohodu s EU, místo toho zvolil užší vztahy s Ruskem, což vedlo k vlně protestů nyní známé jako Euromajdan. Protesty trvaly měsíce a rozšířily se po celé zemi, lidé volali po rezignaci Janukovyče, ukončení policejní brutality a konec korupce a zneužívání moci. Vláda padla a byla zvolena nová - proevropská. I když si mezi mnohými užívala podpory, značná část Ukrajinců – zejména ti z jihovýchodu země – preferovala Janukovyče. To vedlo k dalším nepokojům.

Rusko odmítlo uznat novou vládu, označilo ji za „nelegální převrat“<sup>41</sup> a podpořilo demonstranty na jihovýchodě. V únoru 2014 v rozporu s Budapešťským memorandem podepsaným v roce 1994 obsadili ruští vojáci klíčová místa na Krymu a později uspořádali referendum, kde si obyvatelé odhlasovali připojení k Ruské federaci. Referendum bylo podle ukrajinské ústavy nezákonné<sup>42</sup> a většina zemí světa jej neuznala. V oblasti Donbasu se separatisté vystupující proti Euromajdanu zmocnili vládních budov a s pomocí Ruska vyhlásili nezávislost v podobě Luhanské a Doněcké lidové republiky, čímž začala tamější válka. Zůstala ale v podstatě zmrazeným konfliktem, v němž žádná ze stran neudělala žádný významný pokrok, až do ruské invaze v roce 2022.

Činy Putinova režimu na Ukrajině znamenaly největší obrat ve vztazích NATO s Ruskem od konce studené války. Jeho země ukázala, že má stále sílu vnucovat svou vůli svým menším sousedním státům. Od tohoto okamžiku bylo Rusko opět považováno za hrozbu pro bezpečnost aliance.

To také vedlo k první vlně zvyšování výdajů na obranu napříč NATO, především ve východní části organizace.<sup>43</sup> Aliance však stála před dilematem. První možností bylo zvýšit vojenské výdaje, které by ale vedly k tomu, že by se do sociálních a jiných vládních programů dostalo méně prostředků ve jménu přípravy na konflikt, který nemusí nikdy nastat. Druhou možností bylo udržování nízkého rozpočtu na obranu a udržet si tak lepší životní podmínky, poskytovalo by to ale Rusku dobré příležitosti zaútočit. Mezi spojenci, ani mezi občany, nedošlo k úplné shodě, která z možností je lepší.

V této době byla také uvalena první kola sankcí proti Rusku-vydání zákazů cestování a zmrazení majetku lidí zapojených do krymské anexe, omezení bankovních transakcí určitých

---

<sup>38</sup> LUXMOORE, Matthew. Russian Journalist Who Reported on Secretive Paramilitary Dies. *The New York Times* [online]. British Broadcasting Corporation, 2018 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z:

<https://www.nytimes.com/2018/04/16/world/europe/maksim-borodin-journalist-dead-russia.html>

<sup>39</sup> Russian presidential election: Alexei Navalny barred from competing. In: *British Broadcasting Corporation* [online]. 2017, 25.12.2017 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-42479909>

<sup>40</sup> Russia: Hundreds arrested at Moscow rally. In: *Deutsche Welle* [online]. 8.3.2019 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/russia-protests-police-arrest-hundreds-at-moscow-rally/a-49878715>

<sup>41</sup> Russia's Putin calls Ukraine events an "unconstitutional coup." In: *Reuters* [online]. 4.3.2014 [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/ukraine-crisis-putin-coup-idUKL6N0M020B20140304>

<sup>42</sup> Конституція України [online]. Verkhovna Rada of Ukraine, 2014 [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/ed20140302#Text>

<sup>43</sup> Defence Expenditure of NATO Countries (2013-2020). *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 20.10.2020 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2020/10/pdf/pr-2020-104-en.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/10/pdf/pr-2020-104-en.pdf)

osob a společností na území zemí NATO, embargo na zboží související se zbraněmi a omezení investic do Ruska.

Lukašenkovo Bělorusko prohloubilo své spojenectví s Ruskem a stalo se Putinovým nejbližším spojencem v Evropě. Důvodů, proč si Minsk zvolil tuto cestu, je více. Hlavně mezi ně patřila závislost režimu na levném ruském plynu a moskevská podpora praktik běloruského státu. Po sporných prezidentských volbách v roce 2020, kdy Lukašenko údajně vyhrál své šesté funkční období, propukly po celé zemi masivní protesty. EU, Kanada, USA a další uvalili sankce i na Bělorusko za jeho nedemokratické postupy a potlačování opozice.

### **3.2 Situace ve střední a východní Evropě během války na Ukrajině až do summitu v Madridu**

Navzdory tomu, že napětí ve východní Evropě bylo poměrně vysoké, mnozí zpočátku v ruskou invazi nevěřili, když Rusko začátkem roku 2021 začalo soustřeďovat své ozbrojené síly poblíž ukrajinských hranic. Nebylo to poprvé, kdy Rusko shromáždilo své síly kvůli údajným vojenským cvičením, tentokrát se nicméně vojenské uskupení po skončení všech cvičení nerozpustilo. Hromadění vojsk pomalu pokračovalo od února 2021 a vrcholilo mezi říjnem a únorem 2022. Rozšířilo se do Běloruska a zahrnovalo jednotky, které údajně tvořily až 80 % ruských bojových sil.<sup>44</sup>

Rusko uznalo nezávislost Doněcké a Luhanské lidové republiky 21. února a jeho ozbrojené síly vstoupily do Donbasu ještě ten den. 24. února začala rozsáhlá invaze na Ukrajinu. Mezinárodní společenství vidělo takový postup jako neopodstatněný a odsoudilo jej.<sup>45</sup> Podle Ruska bylo potřeba zastavit údajnou genocidu etnických Rusů žijících na Ukrajině, „denacifikovat“ kyjevský režim a „napravit“ změnu vlády, k níž došlo na Ukrajině v roce 2014 a kterou Moskva nazývá nezákonným převratem.<sup>46</sup> Putin byl také několikrát slyšen, jak zpochybňuje ukrajinskou suverenitu, popírá existenci ukrajinského národa a činí si nároky na území Ukrajiny na základě historických hranic Ruska.<sup>47</sup>

Tím došlo k dalšímu zásadnímu posunu v západním vnímání Ruska. Rusko již není jen možnou hrozbou, je strategickým protivníkem aliance, což se odráží v reakci zemí NATO na válku. Většina členských států se zavázala zvýšit své výdaje na obranu<sup>48</sup> a posílit své obranné

---

<sup>44</sup> STEWART, Phil a Idrees ALI. 80% of Russia's forces around Ukraine in attack positions, U.S. official says. *Reuters* [online]. 23.3.2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/europe/80-russias-forces-around-ukraine-attack-positions-us-official-says-2022-02-23/>

<sup>45</sup> Aggression against Ukraine : resolution / adopted by the General Assembly. *United Nations Digital Library* [online]. 2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <https://digitallibrary.un.org/record/3959039?ln=en>

<sup>46</sup> PUTIN, Vladimir Vladimirovič. Обращение Президента Российской Федерации. *Kremlin* [online]. Moskva, 2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <http://kremlin.ru/events/president/news/67843>

<sup>47</sup> PUTIN, Vladimir Vladimirovič. Обращение Президента Российской Федерации. *Kremlin* [online]. Moskva, 2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <http://kremlin.ru/events/president/news/67843>

<sup>48</sup> KIRK-WADE, Esme a Sanjana BALAKRISHNAN. Defence spending pledges by NATO members since Russia invaded Ukraine. *House of Commons Library UK Parliament* [online]. 2022, 11.8.2022 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://commonslibrary.parliament.uk/defence-spending-pledges-by-nato-members-since-russia-invaded-ukraine/>

schopnosti, včetně nákupů nového a moderního vojenského vybavení. Ke čtyřem již existujícím byly zřízeny čtyři nové mezinárodní jednotky (battlegroups) NATO, což fakticky zdvojnásobilo počet nasazených aliančních vojáků.<sup>49</sup>

Nehledě na ruské snahy o vytvoření rozkolu na Západě prostřednictvím podpory s Ruskem sympatizujících stran a hnutí nebo šíření propagandy a dezinformací, invaze na Ukrajinu ironicky sjednotila NATO způsobem neviděným od minulého století. NATO znovu získalo svůj účel jako obranná aliance a jeho význam v politické diskusi nesmírně vzrostl. Je nyní těžké si představit, že jen pár let před těmito událostmi ji francouzský prezident Emanuel Macron označil za klinicky mrtvou.<sup>50</sup> Ruské expanzivní praktiky měly odradit další evropské země od vstupu do NATO, ve Finsku a Švédsku ale vyvolaly přesně opačnou reakci. Obě země, které si dříve zachovávaly neutralitu, požádaly o vstup do Severoatlantické aliance. NATO si tak upevnilo kontrolu nad Baltským mořem.

Západní země uvalily na Rusko další sankce, které se týkaly především bankovníctví a vývozu high-tech komponentů, což vážně omezilo schopnost země vytvářet technologicky vyspělé stroje a jiné produkty související se zbraňovými systémy. Sankce byly uvaleny i na vysoké představitele režimu.<sup>51</sup>

Velkým problémem zejména pro evropskou část NATO byla jeho závislost na levném ruském plynu. Rusko zásobovalo kontinent přírodními zdroji v naději, že vytvoří strategickou závislost, která zabrání zemím EU v zasahování do zahraniční politiky Moskvy. A skutečně, v Evropě zavládla panika, když Rusko v reakci na západní sankce začalo omezovat příliv plynu. Evropští lídři byli nuceni podniknout velké kroky ke změně své energetické politiky.

Vojenskou pomoc na Ukrajinu posílali prakticky všichni členové NATO, od ručních zbraní, přileb a balíčků první pomoci až po tanky, raketové systémy a další těžkou techniku.<sup>52</sup> Pozoruhodná je i odezva západního obyvatelstva, které se staralo o ukrajinské ženy a děti utíkající před válkou a posílalo svou vlastní pomoc - hygienické prostředky, jídlo, ale dokonce i crowdfundingové zbraně nebo dobrovolnictví v Ozbrojených silách Ukrajiny.<sup>53</sup>

Ukrajíně se podařilo úspěšně vést informační válku a sjednotit pro svou věc nejen západní vůdce, ale i obyčejné lidi. Video z vystoupení ukrajinského prezidenta Volodymyra Zelenského zobrazující, jak zůstává ve své válkou zničené zemi a jde svému národu

---

<sup>49</sup> NATO's military presence in the east of the Alliance. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. [cit. 2022-10-28]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_136388.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_136388.htm)

<sup>50</sup> Emmanuel Macron warns Europe: NATO is becoming brain-dead. *The Economist* [online]. 2019, 7.11. [cit. 2022-10-28]. Dostupné z: <https://www.economist.com/europe/2019/11/07/emmanuel-macron-warns-europe-nato-is-becoming-brain-dead>

<sup>51</sup> FUNAKOSHI, Minami, Hugh LAWSON a Kannaki DEKA. Tracking sanctions against Russia. *Reuters* [online]. 9.3.2022 [cit. 2022-10-28]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/graphics/UKRAINE-CRISIS/SANCTIONS/byvrijenzmve/>

<sup>52</sup> Czech Republic sends tanks, infantry fighting vehicles to Ukraine. *Reuters* [online]. 5.4.2022 [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/europe/czech-republic-sends-tanks-ukraine-czech-tv-reports-2022-04-05/>

<sup>53</sup> Russia-Ukraine war: Foreign fighters go to join defence. *British Broadcasting Corporation* [online]. 11.3.2022 [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/av/world-europe-60696603>

příkladem, byla pro západní obyvatelstvo inspirací. Některá média ho srovnávala se sirem Winstonem Churchillem.<sup>54</sup>

Přestože vojenská a civilní pomoc vyslaná na Ukrajinu je nepochybně zásadní pro její obranu, velmi důležitou roli hrají i některé další, často lehce přehlížené faktory. Pro přežití země jsou nepostradatelné také rozvědky zemí NATO pomáhající s operačním plánováním<sup>55</sup> a výcvikem ukrajinských vojáků (který začal už po anexi Krymu v roce 2014)<sup>56</sup>.

Dalším faktorem přispívajícím k dosavadnímu úspěšnému přežití ukrajinského státu je výkon, který předvedlo Rusko. Jeho armáda bývala často řazena mezi nejsilnější a nejmocnější na světě. Nyní však, i přes informace, ke kterým máme jen omezený přístup kvůli válečné mlze, můžeme vidět hrůzný stav, ve kterém se údajně impozantní ruské ozbrojené síly nachází.

Nekontrolovatelná korupce na všech úrovních hierarchie způsobuje, že vojáci jsou špatně vybaveni a nedostatečně vycvičení, těžké zbraně a vozidla jsou špatně udržované a logistika, o které se vždy vědělo, že Rusku způsobuje potíže, je v dezolátním stavu.<sup>57</sup> Kromě toho, že jsou ruské jednotky ve špatném stavu, taktika a doktrína, které využívají, jsou ještě horší.<sup>58</sup> Tyto faktory v kombinaci s poněkud stagnující ekonomikou (i když mezinárodní sankce nezpůsobily takové škody, jak se původně očekávalo<sup>59</sup>) a demografickými problémy doma<sup>60</sup> znamenají, že se ruské ministerstvo obrany nachází ve velmi složité situaci.

I když si Rusko na bojišti nevede, jak by si představovalo, existují další oblasti, kde se pokouší proti Ukrajině a jejím spojencům vystupovat. Vedou informační válku, stejně jako hybridní válku a válku v kyberprostoru. Díky řadě velmi úspěšných a účinných propagandistických kampaní se zdá, že běžní ruští občané z většiny „speciální vojenskou operaci“ podporují. V zahraničí nebyly výsledky pro Putina tak pozitivní, ale i přesto dezinformace spojené s omezením toku plynu do Evropy vedly některé k požadavku na ukončení podpory Ukrajiny.

---

<sup>54</sup> MARR, Andrew. Zelensky Doesn't Know the End of His Story. Churchill Didn't Either. *The New York Times* [online]. 23.3.2022 [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2022/03/23/opinion/zelensky-churchill.html>

<sup>55</sup> RYDER, Pat. Pentagon Press Secretary Air Force Brig. Gen. Pat Ryder Holds an On-Camera Press Briefing. *U.S. Department of Defense* [online]. 31.8.2022 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript/Article/3146252/pentagon-press-secretary-air-force-brig-gen-pat-ryder-holds-an-on-camera-press/>

<sup>56</sup> GARAMONE, Jim. Training Key to Ukrainian Advantages in Defending Nation. *U.S. Department of Defense* [online]. 6.9.2022 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/3149975/training-key-to-ukrainian-advantages-in-defending-nation/>

<sup>57</sup> GARAMONE, Jim. Russian Forces Invading Ukraine Suffer Low Morale. *U.S. Department of Defense* [online]. 23.3.2022 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/2975508/russian-forces-invading-ukraine-suffer-low-morale/>

<sup>58</sup> Russia's army is in a woeful state. In: *The Economist* [online]. 30.3.2022 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.economist.com/briefing/how-deep-does-the-rot-in-the-russian-army-go/21808989>

<sup>59</sup> Infographic - Impact of sanctions on the Russian economy. *Council of the European Union* [online]. 2022 [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/impact-sanctions-russian-economy/>

<sup>60</sup> Russian Federation: Total Population. *United Nations: United Nations Department of Economic and Social Affairs Population Division* [online]. 2022 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://population.un.org/wpp/Graphs/Probabilistic/POP/TOT/643>

Období mezi rokem 2010 a madridským summitem lze charakterizovat jako období vzrůstajícího napětí mezi Ruskem a NATO. Byla to také doba, kdy si aliance začíná uvědomovat skutečnost, že Moskva nechce a nebude jejím partnerem. Toto napětí eskalovalo v invazi na Ukrajinu. V době přijetí koncepce už byly oba bloky zapojeny do ideologické studené války, kterou svět od dob SSSR neviděl.

### 3.3 Situace na Blízkém východě a v severní Africe před summitem v Madridu

Období mezi lety 2010 a 2022 je pro alianci charakterizováno z počátku dalšími intervencemi a později postupným odchodem z oblastí. NATO se s mandátem OSN zapojilo do libyjské občanské války v roce 2011 s cílem donutit všechny strany k zastavení válečných akcí prostřednictvím zřízení bezletové zóny, prováděním leteckých útoků a sankcí vůči režimu diktátora Kaddáfího. Výsledkem byl pád režimu a Kaddáfího smrt.

Někteří členové aliance (Spojené státy americké, Velká Británie, Francie a další) také od roku 2014 poskytují pomoc silám bojujícím proti Islámskému státu a později protivládním silám v syrské občanské válce, většinou ve formě zbraní a výcviku. Nálety prováděné Američany vedenou koalicí sehrály důležitou roli při porážce Islámského státu v Sýrii. Došlo ale také k napětí jak mezi Spojenými státy a Ruskem, tak uvnitř NATO mezi Spojenými státy a Tureckem, jelikož si každá země zvolila podporu různé strany konfliktu.

Válka, která mezitím probíhala v Afghánistánu, se neblížila konci. Přestože koaliční síly dokázaly dostat většinu země pod svou kontrolu a úspěšně provedly smrtelný útok na Usámu bin Ládina, nepodařilo se jim vytvořit fungující afghánský demokratický stát. Jejich pokusy o budování národa také selhaly. Přesto bylo v roce 2014 rozhodnuto přenést bezpečnostní odpovědnost na dysfunkční Afghánskou islámskou republiku, přičemž síly NATO v oblasti i tak zůstaly. Síly Severoatlantické aliance ale později v roce 2020 souhlasily se stažením ze země po dohodě s Tálibánem, kde Tálibán slíbil, že „zabrání využití půdy Afghánistánu jakoukoli skupinou nebo jednotlivcem proti bezpečnosti Spojených států a jejich spojenců“.<sup>61</sup> Když alianční vojáci v létě 2021 odcházeli, Tálibán zahájil ofenzívu proti nové republice, což způsobilo její rozpad a téměř okamžitě byl obnoven Islámský emirát Afghánistán. Bylo to, jako by dvě desetiletí dlouhá válka byla vedena pro nic.

V Iráku v březnu 2020 začala koalice vedená USA převádět kontrolu nad několika vojenskými zařízeními do rukou iráckých bezpečnostních sil. Navzdory pomalému stahování se NATO v únoru 2021 rozhodlo rozšířit svou vlastní misi na výcvik iráckých sil. Nicméně na konci roku 2021 byla bojová mise USA v Iráku zcela ukončena a za sebou zanechala jen malé množství vojáků, kteří sloužili pouze v asistenční a poradenské roli.

---

<sup>61</sup> Agreement for Bringing Peace to Afghanistan. In: *U.S. Department of State: I. E. of Afghanistan and the USA* [online]. 2020, s. 1 [cit. 2022-11-05]. Dostupné z: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/02/Agreement-For-Bringing-Peace-to-Afghanistan-02.29.20.pdf>

Špatně řízené stažení z Afghánistánu, únava z boje proti zdánlivě nekonečným asymetrickým konfliktům bez jasného pokroku nebo motivů a přesun pozornosti na jiná místa mohly přispět k tomu, že se NATO téměř úplně stáhlo z Blízkého východu a severní Afriky. V době madridského summitu byly všechny hlavní mise NATO v oblasti ukončeny, zbývající operace mají jen omezený rozsah a často mají pouze výcvikový nebo poradní charakter.

### 3.4 Situace v Indo-Pacifiku před summitem v Madridu

Situace se v Indo-Pacifiku od roku 2010 dramaticky změnila, zejména pokud jde o Čínskou lidovou republiku. Přestože byla druhou největší ekonomikou světa již od roku 2010, v následujících letech se jí podařilo výrazně snížit náskok, který před ní měly Spojené státy americké.<sup>62</sup> Díky pokračujícímu ekonomickému a technologickému růstu, který země zažila, byla Čína schopna postavit se Severoatlantické alianci na několika úrovních.

Prostřednictvím investic po celém světě, zejména do kritické infrastruktury, byla ČLR schopna získat velký politický vliv, především v rozvojových státech. Nyní může tuto páku využít k prosazování svých zájmů. Její ozbrojené síly, navzdory nedostatku zkušeností, zaznamenaly velký nárůst finančních prostředků, což vedlo ke zvýšení množství a kvality jejich vybavení a bojových schopností.<sup>63</sup> Čína se stále častěji pokouší útočit na současný světový řád založený na pravidlech hybridními prostředky, včetně ohrožováním světových námořních obchodních tras, kybernetickými útoky, šířením propagandy, špionáží nebo svou konfrontační rétorikou na mezinárodní scéně.<sup>64</sup>

NATO a jeho členové se v regionu stále více angažují. Aliance má řadu globálních partnerů (Global partners) – mezi nimi Japonsko, Korejskou republiku, Austrálii a Nový Zéland.<sup>65</sup> Spolupracují s NATO na mnoha otázkách, jako je zvýšení interoperability, námořní bezpečnost<sup>66</sup> nebo společná vojenská cvičení.<sup>67</sup> Státníci těchto zemí se také zúčastnili několika ministerských setkání a summitů NATO.<sup>68</sup> S rostoucím napětím bylo zapojení aliance v Indo-Pacifiku stále potřebnější a muselo se také odrazit v nové koncepci.

---

<sup>62</sup> GDP (current US\$) - China, United States. *The world bank* [online]. [cit. 2022-11-06]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=CN-US>

<sup>63</sup> STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE. Military expenditure (current USD) - China. *The world bank* [online]. [cit. 2022-11-06]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.CD?locations=CN>

<sup>64</sup> The China Threat. *Federal Bureau of Investigation* [online]. [cit. 2022-11-08]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/investigate/counterintelligence/the-china-threat>

<sup>65</sup> Relations with partners across the globe. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_49188.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49188.htm)

<sup>66</sup> Relations with Japan. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_50336.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50336.htm)

<sup>67</sup> Relations with Australia. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_48899.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_48899.htm)

<sup>68</sup> Relations with the Republic of Korea. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_50098.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50098.htm)

### 3.5 Shrnutí koncepce

**Předmluva** koncepce<sup>69</sup> obsahuje mimo jiné odsouzení ruské invaze na Ukrajinu a potvrzení, že klíčovým účelem NATO je kolektivní obrana. Tři **hlavní úkoly** jsou popsány jako odstrašování a obrana; prevence a řízení krizí; a kooperativní bezpečnost, přičemž důraz je kladen na posílení odstrašování a obrany. Předmluva také obsahuje prohlášení, že NATO zůstane jadernou aliancí, dokud budou existovat jaderné zbraně. Zdůrazňuje význam míru, svobody, lidských práv, ale také potřebu bojovat proti změně klimatu.

**Účelem a principy** organizace je ochrana svobody a bezpečnosti spojenců; oddanost individuální svobodě, ochraně lidských práv, demokracii a právnímu státu; společné odstrašování a obrana; prevence a řízení krizí; a kooperativní bezpečnost. Zmíněna byla také důležitost kolektivní odolnosti a technologických inovací.

Pokud jde o **strategické prostředí**, dokument popisuje euroatlantický prostor jako nestabilní a nepředvídatelný. NATO čelí spoustě vzájemně propojených a globálních hrozeb ze strany mnoha různých autoritářských aktérů. Rusko je označeno za nejvýznamnější hrozbu pro bezpečnost aliance. NATO neusiluje o konfrontaci s Ruskem, je však připraveno reagovat na jeho nepřátelské akce. Nestabilita v Africe a na Blízkém východě ovlivňuje bezpečnost aliance mnoha způsoby, např. poskytuje úrodnou půdu pro růst nestátních ozbrojených skupin. Čínská lidová republika ohrožuje zájmy aliance v jejích pokusech podkopat mezinárodní řád založený na pravidlech, nicméně NATO zůstává otevřené konstruktivnímu dialogu. Alianci hrozí nebezpečí jak ve vesmíru, tak v kyberprostoru. Eroze infrastruktury pro kontrolu zbrojení negativně ovlivnila mezinárodní stabilitu. Změna klimatu je označena za určující výzvu naší doby.

Koncepce se pak více do hloubky zaměřuje na tři hlavní úkoly. U **odstrašování a obrany** NATO o sobě tvrdí, že je to sice obranná aliance, ale nikdo nesmí pochybovat o její „*síle a odhodlání bránit každý centimetr spojeneckého území*.“<sup>70</sup> Slibuje zvýšení počtu bojeschopných sil a zlepšení kapacity pro rychlé posílení jakéhokoli spojence. Aliance směřuje k lepší koordinaci, integraci a modernizaci sil jednotlivých zemí. Členové vyjádřili potřebu investic do kybernetické obrany a infrastruktury, jakož i do nově vznikajících a disruptivních technologií. Koncept oznamuje, že „*jeden nebo kumulovaná sada škodlivých kybernetických aktivit; nebo nepřátelské operace do, z nebo uvnitř vesmíru; by mohly dosáhnout úrovně ozbrojeného útoku a mohly by vést Severoatlantickou radu k uplatnění článku 5 Severoatlantické smlouvy*.“<sup>71</sup>

---

<sup>69</sup> NATO 2022 Strategic Concept. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2022 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf)

<sup>70</sup> NATO 2022 Strategic Concept. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2022, p. 6 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf)

<sup>71</sup> NATO 2022 Strategic Concept. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2022, p. 7 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf)

Aliance slibuje vybudovat odolnost zmírňováním strategických závislostí v oblasti energetické bezpečnosti, dodavatelských řetězců, nebo kritické infrastruktury, a budováním civilní připravenosti. Dále se uvádí, že „hybridní operace proti spojencům by mohly dosáhnout úrovně ozbrojeného útoku a mohly by vést Severoatlantickou radu k uplatnění článku 5 Severoatlantické smlouvy.“<sup>72</sup> Co se týče jaderných schopností aliance, koncepce potvrzuje, že okolnosti, za kterých by NATO mohlo použít jaderné zbraně, jsou extrémně vzdálené, nicméně jaderné zbraně slouží jako důležitý odstrašující prostředek. Aliance se zavazuje nadále investovat do své obrany proti chemickým, biologickým, radiologickým a jaderným hrozbám. Aby bylo dosaženo strategické stability, upozorňuje koncepce, je třeba vést politiku kontroly zbrojení, odzbrojení a nešíření jaderných zbraní ve spojení s otevřeným a konstruktivním dialogem. Další hrozbou pro bezpečnost NATO jsou teroristické prvky, protiteroristické operace proto zůstávají mezi prioritami NATO.

Druhým úkolem aliance je **prevence a řízení krizí** se zaměřením na bezpečnost lidí. Organizace se poučila ze svých nedávných operací v Afghánistánu i jinde a k naplnění tohoto úkolu chce zlepšit svou připravenost, vojenské a civilní schopnosti, plánování a koordinaci. K tomuto cíli je klíčová úspěšná spolupráce se zahraničními partnery, proto s nimi bude NATO spolupracovat na zvýšení společných schopností čelit teroristickým hrozbám a dalším destabilizačním faktorům.

A konečně třetím hlavním úkolem NATO je **kooperativní bezpečnost**. Aliance opakuje, že její řady jsou otevřené všem evropským demokraciím, jak je stanoveno v „politice otevřených dveří“, a že žádná třetí strana nemůže do této záležitosti zasahovat. NATO dále slibuje, že bude podporovat územní celistvost, suverenitu, a udržovat užší vazby se zeměmi, které se k němu chtějí připojit. Pro účely posílení míru a stability je zásadní politický dialog s partnery založený na vzájemném respektu a prospěchu, a proto patří mezi priority NATO. Jedním z takových partnerů je EU, která s NATO hraje „doplňující se, koherentní a vzájemně se posilující role při podpoře mezinárodního míru a bezpečnosti.“<sup>73</sup> Koncepce dále zmiňuje regiony západního Balkánu, Černého moře, severní Afriky, Blízkého východu, Sahelu a Indo-Pacifiku jako oblasti strategického významu z důvodu aspirací na členství a boje proti bezpečnostním hrozbám a výzvám. Vzhledem k tomu, že změna klimatu má dopad na bezpečnostní prostředí, se NATO také snaží stát vedoucí organizací v boji proti ní snižováním emisí skleníkových plynů, zvyšováním energetické účinnosti a přechodem na čisté zdroje energie.

V **závěru** je řečeno, že investice do NATO jsou nejlepším způsobem, jak zajistit, aby evropsko-severoatlantická vazba trvala a přispěla k udržení celosvětového míru a stability. Spojenci slibují, že budou blíže spolupracovat při obraně svých hodnot a demokratického

---

<sup>72</sup> NATO 2022 Strategic Concept. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2022, p. 7 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf)

<sup>73</sup> NATO 2022 Strategic Concept. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2022, p. 10 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf)

způsobu života a že zvýší své výdaje na obranu, aby splnili obranný investiční závazek (Defence Investment Pledge).<sup>74</sup>

### 3.6 Interpretace

Strategická koncepce NATO 2022 vznikala dlouho. Přestože se od koncepce z roku 2010 po invazi na Krym v roce 2014 mnohé změnilo, tvorba nové koncepce se neustále odkládala, protože se aliance zvládala adaptovat i bez ní. Od varšavského summitu v roce 2016, na němž byla založena posílená předsunutá přítomnost NATO (NATO Enhanced Forward Presence), až po Vojenskou strategii NATO vydanou v roce 2019, se NATO zabývalo modernizací svého vojenského myšlení. Přesto s měnícím se světem, a zejména s nárůstem hrozeb v Indo-Pacifiku, muselo NATO nakonec přehodnotit i své politické postoje, což vedlo ke Strategické koncepci z roku 2022.<sup>75</sup>

V době přípravy koncepce došlo v Evropě i celém světě k zásadní změně politického klimatu ze strany Ruské federace a NATO muselo na tuto změnu reagovat. V důsledku toho dokument zaujímá velmi pevný a rozhodný postoj pokud jde o společnou obranu, odolnost, připravenost a bezpečnost, nicméně stále zdůrazňuje vůli vyhnout se rozsáhlé ozbrojené konfrontaci.

Aliance se však bude na případný konflikt s Ruskem dále připravovat, a to několika způsoby – připraví předsunutou obranu, rozmístí své vybavení a jednotky a vybuduje protivzdušnou a protiraketovou obranu ve východní Evropě.

V novém a nebezpečném prostředí musí aliance prokázat sílu a odhodlání. Můžeme to vidět v odstavcích 25 a 27<sup>76</sup>, které posilují společnou obranu NATO. Uvádějí, že hybridní útoky, nepřátelské kybernetické aktivity a nepřátelské operace do vesmíru, z vesmíru nebo ve vesmíru by mohly vést členské země NATO k uplatnění článku 5 Washingtonské smlouvy. I když podle koncepce takové útoky automaticky neznamenají, že bude článek 5 uplatněn, slouží to jako užitečný odstrašující prostředek tím, že komplikuje kalkulace potenciálních protivníků.

V reakci na zvýšené napětí lze také pozorovat, že se větší pozornost věnuje strategickým jaderným silám aliance, které jsou údajně rozhodující pro zajištění míru a také slouží jako odstrašující prostředek, zejména vzhledem k tomu, že francouzské, britské a americké síly působí nezávisle na sobě. Zdá se, že NATO, ačkoliv se k tomu oficiálně stále zavazuje, již příliš nevěří v budoucí jaderné odzbrojení.

---

<sup>74</sup> North Atlantic Treaty Organization. Funding NATO. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2022 [cit. 2022-11-13]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_67655.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_67655.htm)

<sup>75</sup> HALL, Jonny a Hugh SANDEMAN. NATO's 2022 Strategic Concept: Matching Ambition with Reality. In: *LSE* [online]. 10/2022 [cit. 2023-01-04].

<sup>76</sup> NATO 2022 Strategic Concept. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2022, p. 7 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf)

Dalším projevem síly je prohlášení, že o členství rozhodují spojenci v NATO a žádná třetí strana nemá do tohoto procesu co mluvit. Je to odkaz a varování Rusku, které tlačilo na Ukrajinu, aby do aliance nevstupovala.

Začlenění Číny do koncepce je pro NATO rovněž velkým krokem. Na rozdíl od Ruska není nově řešená ČLR nutně považována za vojenskou hrozbu, spíše je brána za systémovou výzvu pro alianci. Její hrozba je především ekonomická a politická, vytváří páky a strategické závislosti k prosazování svých zájmů a zároveň představuje výzvu v oblasti kybernetické bezpečnosti a vesmíru.

Za zmínku stojí plánované užší společné úsilí NATO a EU v oblasti budování odolnosti, vojenské mobility, hodnocení dopadu nových technologií a změny klimatu na bezpečnost a obranu proti hybridním a kybernetickým hrozbám. Další oblastí, kde se EU může ukázat jako užitečný partner pro NATO, je řešení systémových problémů pro euroatlantickou bezpečnost, které představuje Čína, neboť hrozby ze strany Číny nejsou konvenční. Pro NATO, které je téměř výhradně vojenskou organizací, jsou tudíž obtížně potlačitelné.

## 4 SROVNÁNÍ A FAKTORY STOJÍCÍ ZA ROZDÍLY

Když jsme zjistili, jak obě koncepce vypadají a jaké události vedly k jejich vytvoření, jsme schopni je porovnat a odvodit, jak se strategické myšlení NATO v průběhu let změnilo, jaké jsou rozdíly mezi koncepcemi a proč tyto rozdíly vznikly.

### 4.1 Koncepce

Rozdíly mezi oběma koncepcemi jsou velké. Změna rétoriky se nejlépe odráží hned v prvních slovech, která popisují strategické prostředí. Koncepce z roku 2010 říká: „*V současné době je euroatlantický prostor v míru a hrozba konvenčního útoku na území NATO je nízká.*“<sup>77</sup>

Oproti tomu nová koncepce začíná slovy „*Euroatlantický prostor není v míru. Ruská federace porušila normy a zásady, které přispívaly ke stabilnímu a předvídatelnému evropskému bezpečnostnímu řádu. Nemůžeme vyloučit možnost útoku proti svrchovanosti a územní celistvosti spojenců. Strategická konkurence, všudypřítomná nestabilita a opakující se otřesy definují naše širší bezpečnostní prostředí.*“<sup>78</sup>

Tyto změny na samém počátku jsou důsledkem ruské invaze na Ukrajinu a obě koncepce od sebe silně odlišují. V roce 2022 musí NATO řešit výrazně jiné problémy než v roce 2010 a musí se rychle přizpůsobit současné situaci. Aliance musí zaujmout mnohem pevnější a

---

<sup>77</sup> Active Engagement, Modern Defence: Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2010, p. 10 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/pdf\\_publications/20120214\\_strategic-concept-2010-eng.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20120214_strategic-concept-2010-eng.pdf)

<sup>78</sup> NATO 2022 Strategic Concept. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2022, p. 3 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf)

rozhodnější postoj a tváří v tvář ruské agresi působit jednotně a silně. Nová koncepce je proto o něco delší a její kompozice se liší od té staré.

Sekce „Partnerství“, která tvořila významnou část staré koncepce, byla z nové zcela vypuštěna. Rozvoj užších vztahů se spojenci mimo NATO nebyl sice z dokumentu zcela odstraněn, ale byl začleněn do jiných sekcí. Většinou byly přesunuty do sekce „Prevence a řízení krizí“, protože se nově soustředí na prevenci krizí prostřednictvím partnerství spíše než na jejich řešení. Naopak sekce „Obrana a odstrašování“ byla více než dvojnásobně prodloužena a tyčí se jako zdaleka první priorita NATO.

Značná pozornost je nyní věnována odolnosti, ať už jde o odolnost společnosti vůči nátlaku, rozvratu a dezinformacím, odolnost kritické infrastruktury, energetickou bezpečnost nebo celkové zmírnění strategických zranitelností. I když se koncepce v roce 2010 odolnosti dotkla, nebyl v té době tento pojem tak jasně formulován a nebyl považován za tak důležitý jako dnes.

Je nutno poznamenat, že slovo jednota, které bylo v roce 2010 používáno spíše jako ustálený výraz, nabylo v roce 2022 mnohem hlubšího významu. Zvyšující se napětí, ideologický posun a prudký nárůst moci autoritářských aktérů vedly NATO k tomu, aby se semklo a skutečně vystupovalo jednotně – nejen v principu, ale v podpoře Ukrajiny, v boji proti Číně a v kolektivních zárukách svobody a bezpečnosti. Situace na Ukrajině je z určitého úhlu pohledu pro NATO zkouškou a aliance musí splnit svůj jasný účel.

## **4.2 Pozice NATO vůči Rusku**

Není překvapením, že se celkový postoj k Rusku mezi oběma koncepcemi výrazně změnil. V první z nich se NATO snažilo navázat s Ruskem vzájemné strategické partnerství a budovat důvěru prostřednictvím dialogu a transparentnosti. V té době aliance stále očekávala, že se Rusko nakonec připojí k demokratické civilizaci svobodných národů. Západní představitelé si za žádnou cenu nepřáli návrat ideologického soupeření z dob studené války. Naděje, že to Kreml přijme, byla však spíše snem a neodrážela realitu v Rusku. Od roku 2010 Rusko stupňovalo svou nepřátelskou rétoriku vůči NATO, ale také vůči svým sousedům, kteří členy NATO nebyli. Moskva již nebyla ochotna podporovat liberálně demokratický mezinárodní světový řád založený na pravidlech, který se Západ snažil prosazovat, a začala hledat způsoby, jak jej obejít.

Po invazi na Donbas a anexi Krymu v roce 2014 bylo jasné, že aliance musí přehodnotit své priority a plány pro svou východní hranici. Byly podniknuty některé kroky proti další Ruské expanzi, ale nakonec katalyzátorem největší změny v pohledu NATO na Rusko byla rozsáhlá útočná válka proti Ukrajině zahájená v únoru 2022. A tak je hlavní důvod přeskupení priorit v podobě hlavních úkolů NATO poněkud zřejmý – obnovená ruská agrese na východě. Ta byla rozhodně hlavním faktorem, proč byl úkol odstrašování a obrany prosazen jako primární zájem aliance.

V roce 2022 je postoj NATO vůči Rusku tvrdý – Rusko porušuje mezinárodní právo, vytváří nestabilitu v okolních oblastech a způsobuje utrpení a zkázu. Na rozdíl od roku 2010 NATO označuje Rusko za hrozbu číslo jedna pro alianci a usiluje o posílení své východní hranice. Je připraveno znovu zahájit strategický dialog pouze za předpokladu, že Rusko zastaví své agresivní chování a bude plně dodržovat mezinárodní právo.<sup>79</sup>

### 4.3 Čínská lidová republika

NATO v nové strategické koncepci zaujímá globálnější pohled, neboť uznává, že hrozby pro euroatlantický prostor jsou taktéž globální a vzájemně propojené. To také znamená, že bylo sepsáno i vyjádření k Čínské lidové republice a k Indo-Pacifiku. Zde je vidět kontrast s koncepcí z roku 2010, kde o nich nebyla ani zmínka.

Můžeme to přičíst vzestupu ČLR z dílny světa na ekonomického giganta s vlastním politickým programem a sférou vlivu. S rostoucí mocí se také zvýšila hrozba, kterou Čína představovala pro NATO a jeho spojence a kterou bylo třeba řešit. Čína podvrací a rozděluje západní společnosti prostřednictvím manipulace a hybridní a kybernetické války ve snaze podkopat současný mezinárodní řád založený na pravidlech.

O vážnosti, s jakou je Čína aliancí vnímána, svědčí už jen to, že navzdory nesmírně důležitým událostem, které se v současnosti odehrávají na východní hranici NATO, a následnému upřednostňování odstrašování a obrany proti Rusku na úkor kooperativní bezpečnosti a krizového řízení, se aliance přesto rozhodla problém ČLR řešit. Na madridský summit byli pozváni také partneři NATO z indo-pacifické oblasti – Japonsko, Korejská republika, Austrálie a Nový Zéland.<sup>80</sup>

### 4.4 Blízký východ a severní Afrika

Po ukončení mise v Afghánistánu a celkového působení NATO na Blízkém východě a v severní Africe musela aliance změnit svou strategii pro tento region. Bylo rozhodnuto, že vzhledem k tomu, že se NATO již neúčastní žádné rozsáhlé operace krizového řízení a jeho zdroje jsou za potřebí na odstrašování a obranu, mělo by se nyní zaměřit na spolupráci s regionálními partnery na předcházení krizím. Teroristé a další nestátní ozbrojení aktéři nepřestali být pro alianci výzvou, ale nepředstavovali pro ni takové nebezpečí jako ostatní, státní aktéři, a NATO si tak muselo vybrat větší hrozbu, na kterou se zaměří. Definitivní stažení z Afghánistánu svým způsobem signalizovalo začátek nové éry pro NATO – éry obnovení zaměření na kolektivní obranu.

---

<sup>79</sup> NATO 2022 Strategic Concept. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2022, p. 4 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf)

<sup>80</sup> 2022 NATO Summit. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 28.6.2022 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/news\\_196144.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_196144.htm)

## 4.5 Jaderné odstrašující prostředky

Postoj NATO k jaderným zbraním se nezměnil – dokud budou jaderné zbraně existovat, NATO zůstane jadernou aliancí. Přesto se NATO snaží vytvořit svět bez nich. Zdá se však, že obecný postoj k jaderným zbraním jako konceptu se stal realističtější, což znamená, že aliance se nyní vrací zpět k jejich používání jako hlavního odstrašujícího prostředku proti agresi a úplné jaderné odzbrojení považuje za vysoce nepravděpodobné. V koncepci již nelze spatřit optimismus a naději, že svět bez jaderných zbraní někdy vytvořen bude.

## 4.6 Změna klimatu

Tématem, které bylo přidáno do nové Strategické koncepce a které se dříve sotva řešilo, je změna klimatu. Zatímco v roce 2010 byla jen krátce zmíněna jako fenomén, který by mohl někdy v budoucnu představovat problém, nyní je vnímána jako rozhodující výzva naší doby. Ačkoli je v povědomí veřejnosti již dlouho, stále si nejsme jisti jejími přesnými dopady na svět, a zejména na obranu a bezpečnost. Avšak kvůli tomu, že už bylo vypracováno více výzkumných studií, a to i ze strany NATO, aliance nyní uznává, že se musí pokusit zmírnit dopady změny klimatu a co nejrychleji se na ně přizpůsobit.

Své odůvodnění vysvětlila v dokumentu „Posouzení dopadů změny klimatu na bezpečnost: Zpráva generálního tajemníka“ zveřejněném jen několik dní před Strategickou koncepcí NATO 2022<sup>81</sup>. Aliance v něm označuje změnu klimatu za „násobitel hrozeb“ – extrémnější počasí povede k většímu počtu přírodních katastrof a konfliktů o zdroje. Jednotky NATO budou muset operovat v extrémnějších podmínkách, včetně nyní se otevírající Arktidy, a vojenská technika a zařízení NATO budou muset být odolnější vůči účinkům vnějšího prostředí. Lze očekávat, že zvýšený počet zdravotních problémů a technických poruch infrastruktury a vybavení bude vyvíjet tlak na rozpočty členských států.

## 4.7 Spolupráce s EU

S ohledem na rostoucí napětí na kontinentu se spolupráce s Evropskou unií stala ještě důležitější než dříve. NATO si uvědomuje, že jako vojenská organizace nemůže plně realizovat všechny své plány, a musí proto s EU spolupracovat na takových tématech, jako je budování odolnosti, boj proti kybernetickým hrozbám nebo dopady změny klimatu. Aliance také doufá, že bude spolupracovat s Evropskou unií v boji proti čínské agresi, neboť EU je silným politickým aktérem sdílejícím hodnoty a zájmy aliance.

---

<sup>81</sup> Climate Change & Security Impact Assessment: The Secretary General's Report. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2022 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/280622-climate-impact-assessment.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/280622-climate-impact-assessment.pdf)

## 5 NOVÁ ÉRA

Strategická koncepce NATO 2022 se výrazně liší od všech předešlých koncepcí. Kooperativní bezpečnost, krizové řízení a mnoho dalších dříve důležitých úkolů bylo odsunuto na vedlejší kolej a přednost byla navracena odstrašování a společné obraně. Naše současné strategické prostředí zkrátka postrádá stabilitu a předvídatelnost, které charakterizovaly léta po studené válce. To alianci vede ke tvorbě kompletně nového strategického myšlení. Kromě strategické koncepce, která je účelně napsána velmi obecně, můžeme reakci na měnící se okolnosti vidět i ve strategických dokumentech jednotlivých zemí NATO.

V roce 2022 bylo vydáno nové francouzský Národní strategické posouzení 2022 (National Strategic Review 2022<sup>82</sup>). Kromě popisu hrozeb, kterým Francie čelí a bude čelit, také dokument vypsala deset strategických cílů, na které se země bude v nadcházejících letech zaměřovat. Za zmínku určitě stojí, že si Francie chce zajistit, aby její průmyslová výroba byla schopna dlouhodobě podporovat válečné úsilí. Zároveň se pokouší “posílit svůj vlastní vliv a vliv evropských spojenců.” To má přispět k větší připravenosti NATO a zajištění strategické stability v Evropě.

Spojené státy americké vydaly svou vlastní Národní obrannou strategii 2022 (National Defense Strategy 2022<sup>83</sup>). V ní se zaměřily na čínskou hrozbu a na tvorbu hustější sítě spojenců a partnerů. Čína je nazvána nejrozsáhlejší a nejzávažnější výzvou pro národní bezpečnost USA. Z dokumentu však nevyplývá, že by větší důraz na Asii byl na úkor ostatních oblastí světa, nebo že by Spojené státy chtěly přenést břímě obrany na své spojence a oslabit tak své stávající závazky.<sup>84</sup>

Na jaře roku 2023 by měla být publikována také německá Národní bezpečnostní strategie<sup>85</sup> a od prosince roku 2022 je již k dispozici i Národní obranná strategie Japonska.<sup>86</sup> To sice členem NATO není, je však jeho blízkým partnerem a i ono podniká poměrně razantní kroky k posílení své obranné pozice.

Už jen z tempa, jakým jsou v dnešní době takové strategické dokumenty produkovány napříč západními zeměmi, můžeme potvrdit, že si celá aliance prochází velkou změnou. Především

---

<sup>82</sup> SECRÉTARIAT GÉNÉRAL DE LA DÉFENSE ET DE LA SÉCURITÉ NATIONALE. National strategic review 2022 [online]. Paříž: Secrétariat général de la défense et de la sécurité nationale, 2022 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <http://www.sgdsn.gouv.fr/uploads/2022/12/rns-uk-20221202.pdf>

<sup>83</sup> 2022 National Defense Strategy of The United States of America [online]. Washington, D.C.: U.S. Department of Defense, 2022 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://media.defense.gov/2022/Oct/27/2003103845/-1/-1/1/2022-NATIONAL-DEFENSE-STRATEGY-NPR-MDR.PDF>

<sup>84</sup> CORDESMAN, Anthony H. The New U.S. National Defense Strategy for 2022 [online]. Center for Strategic and International Studies, 2022, October 28 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.csis.org/analysis/new-us-national-defense-strategy-2022>

<sup>85</sup> National Security Strategy. Bundesministerium der Verteidigung [online]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.bmvg.de/en/national-security-policy>

<sup>86</sup> 防衛省. National Defense Strategy [online]. 防衛省, 2022, December [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: [https://www.mod.go.jp/j/approach/agenda/guideline/strategy/pdf/strategy\\_en.pdf](https://www.mod.go.jp/j/approach/agenda/guideline/strategy/pdf/strategy_en.pdf)

válka na Ukrajině, ale i eskalující hrozba Číny a jiných autoritářských států, urychlila vývoj strategie a nového myšlení západních demokracií o desítky let. Jedná se o obrovský posun k aktivnějšímu a asertivnějšímu přístupu k mezinárodní politice. Někdo by mohl namítnout, že se NATO vrací ke své strategické kultuře z dob studené války, ale já si dovoluji nesouhlasit.

Je pravda, že aliance obnovuje své schopnosti odstrašování a obrany a utváří z nich svou hlavní prioritu, způsob, jakým tak činí, je však odlišný a nový. Už nezahrnuje pouze vojenské faktory, ale považuje obranu za celospolečenský problém. Tím se odklání od své dřívější vojenské podstaty. Velký důraz je kladen na odolnost infrastruktury, a to jak fyzické, tak kybernetické. Také odolnost společnosti, například proti dezinformacím a nátlaku, je nyní brána jako klíčová. Další věcí, která odlišuje nové myšlení od smýšlení za studené války, je uvědomění si, že hrozby pro euroatlantický prostor již nejsou vázány geografii. Takovým případem je právě Čínská lidová republika. Zároveň musí být NATO připraveno čelit svým protivníkům v kyberprostoru i ve vesmíru.

Dokument reflektuje celkovou pozici zemí aliance a je revoluční v tolika směrech, že bych neváhal nazvat jej začátkem nové éry strategických koncepcí. Existují čtyři strategické koncepce z období studené války a tři strategické koncepce z období po studené válce – poslední je ta z roku 2010. To, co však vidíme nyní v roce 2022, je nová éra – éra nového multipolárního světa.

## 6 ZÁVĚR

Strategická koncepce NATO 2022 přijatá na madridském summitu měla mnoho problémů k vyřešení. V úvodu jsem položil tři otázky – co je ve Strategické koncepci NATO nového v porovnání s jejím předchůdcem, jaké faktory tyto rozdíly způsobily a co to znamená pro NATO.

Zatímco v koncepcích po konci studené války bylo základem strategie NATO budování partnerství, v novém dokumentu je jádrem opět odstrašování a obrana. Nutnost pevného postoje vůči Rusku je tím, co celou koncepci spojuje. Ruská federace je hlavním a nejvýznamnějším protivníkem aliance. Pokud jde o nové myšlenky implementované do koncepce, lze si také všimnout důležitosti připisované otázce Čínské lidové republiky, kterou NATO považuje za výzvu současnému světovému řádu založenému na pravidlech. K cílům aliance bylo přidáno budování odolnosti společnosti a kritické infrastruktury spolu s bojem proti změně klimatu a jejím dopadům.

Strategické prostředí, ve kterém se aliance nachází, se od roku 2010 změnilo, což vysvětluje významné změny v její strategii. Na východní periferii NATO se Ruská federace pokouší vytvořit sféry vlivu, což vedlo k válce na Ukrajině. Čína neustále buduje svůj vlastní vliv po celém světě ve snaze posílit si postavení vůči Spojeným státům a NATO. Aliance nyní musí čelit návratu velmocenského soupeření a globálnímu vzestupu autoritářských režimů.

Celkově můžeme pozorovat několik trendů, které se v alianci vyvinuly a které jsou součástí změny strategického myšlení NATO. To se nyní musí v dohledné budoucnosti vypořádat s velkou a konstantní krizí na své periferii.

Za prvé, NATO si nyní uvědomuje globalizaci a propojenost světa a chápe, že k řádné ochraně euroatlantického prostoru musí čelit hrozbám i mimo tento prostor (např. Čína). Jeho zaměření se musí rozšířit na další kontinenty a regiony, zejména Indo-Pacifik, kde musí vybudovat nové nebo posílit již existující bezpečnostní sítě, aby udrželo stabilní a předvídatelné mezinárodní prostředí.

Za druhé, technologie se vyvíjejí rychlým tempem a NATO s nimi musí držet krok. Musí být připraveno bránit se nejen konvenčním hrozbám, ale také hrozbám ve vesmíru, kyberprostoru nebo hybridním hrozbám, jako jsou útoky na kritickou infrastrukturu nebo energetickou bezpečnost. Musí sledovat a řešit vývoj nových a disruptivních technologií, aby zajistilo svou bezpečnost.

A konečně, NATO si uvědomuje, že napětí ve světě roste, a proto více investuje do své odolnosti, obrany a celkové připravenosti, která přesahuje vojenský aspekt a je zaměřena i na společnost. Mír a bezpečnost již nelze považovat za samozřejmost a možnost konvenčního nebo jaderného konfliktu nelze podceňovat. Aliance musí v tomto stále nepředvídatelnějším světě, kde je současný řád založený na pravidlech zpochybňován z mnoha směrů a mnoha aktéry, posílit své postavení a odstrašující schopnosti.

Změny, kterými nyní aliance musí projít, jsou četné a rozmanité, ale NATO si je uvědomuje a má nezbytnou vůli a zdroje k tomu, aby plánovalo a přizpůsobilo se novému bezpečnostnímu prostředí, stejně jako to dělalo dříve. Každá úspěšná organizace je nucena aktualizovat své plány, strategie a priority. Dokud toho bude NATO schopno a dokud bude potřeba obranné aliance nad severním Atlantikem, zůstane NATO předním aktérem na mezinárodní scéně.

## 7 ZDROJE

1. Active Engagement, Modern Defence: Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization' [online]. *North Atlantic Treaty Organization*, 2010 [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/pdf\\_publications/20120214\\_strategic-concept-2010-eng.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20120214_strategic-concept-2010-eng.pdf)
2. Aggression against Ukraine : resolution / adopted by the General Assembly. *United Nations Digital Library* [online]. 2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <https://digitallibrary.un.org/record/3959039?ln=en>
3. Agreement for Bringing Peace to Afghanistan. In: *U.S. Department of State* [online]. 2020, s. 1 [cit. 2022-11-05]. Dostupné z: <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/02/Agreement-For-Bringing-Peace-to-Afghanistan-02.29.20.pdf>
4. Authorization for Use of Military Force against Iraq Resolution of 2002 [online]. Washington, D.C.: U.S. Congress, 2002 [cit. 2022-10-06]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/107/plaws/publ243/PLAW-107publ243.pdf>
5. 防衛省. National Defense Strategy [online]. 防衛省, 2022, December [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: [https://www.mod.go.jp/j/approach/agenda/guideline/strategy/pdf/strategy\\_en.pdf](https://www.mod.go.jp/j/approach/agenda/guideline/strategy/pdf/strategy_en.pdf)
6. BRITANNICA. Persian Gulf War [online]. [cit. 2022-10-06]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Persian-Gulf-War>
7. BRITISH BROADCASTING CORPORATION. World: Europe Russia condemns Nato at UN [online]. 1999 [cit. 2022-10-06]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/303127.stm>
8. BRUCE, Chloë. Friction or Fiction? The Gas Factor in Russian - Belarusian Relations [online]. *Chatham House*, 2005 [cit. 2022-10-04]. Dostupné z: <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/public/Research/Russia%20and%20Eurasia/bp0501gas.pdf>
9. Brussels Summit Communiqué [online]. Brussels: *North Atlantic Treaty Organization*, 2021 [cit. 2022-10-16]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/news\\_185000.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_185000.htm)
10. The China Threat. *Federal Bureau of Investigation* [online]. [cit. 2022-11-08]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/investigate/counterintelligence/the-china-threat>

11. Climate Change & Security Impact Assessment: The Secretary General's Report. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2022 [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/280622-climate-impact-assessment.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/280622-climate-impact-assessment.pdf)
12. CORDESMAN, Anthony H. The New U.S. National Defense Strategy for 2022 [online]. *Center for Strategic and International Studies*, 2022, October 28 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.csis.org/analysis/new-us-national-defense-strategy-2022>
13. Czech Republic sends tanks, infantry fighting vehicles to Ukraine. *Reuters* [online]. 5.4.2022 [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/europe/czech-republic-sends-tanks-ukraine-czech-tv-reports-2022-04-05/>
14. Defence Expenditure of NATO Countries (2013-2020). *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 20.10.2020 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2020/10/pdf/pr-2020-104-en.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/10/pdf/pr-2020-104-en.pdf)
15. DEFENCE PLANNING COMMITTEE. MC 14/3 [online]. *North Atlantic Treaty Organization*, 1968 [cit. 2022-09-17]. Dostupné z: <https://www.nato.int/docu/stratdoc/eng/a680116a.pdf>
16. DRUCKER, Peter Ferdinand. Innovation and Entrepreneurship. United states: *HarperCollins Publishers Inc.*, 2002
17. Emmanuel Macron warns Europe: NATO is becoming brain-dead. *The Economist* [online]. 2019, 7.11. [cit. 2022-10-28]. Dostupné z: <https://www.economist.com/europe/2019/11/07/emmanuel-macron-warns-europe-nato-is-becoming-brain-dead>
18. Enlargement and Article 10 [online]. *North Atlantic Treaty Organization* [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics\\_49212.htm](https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49212.htm)
19. Founding Act on Mutual Relations, Cooperation and Security between NATO and the Russian Federation. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. Paris, 1997 [cit. 2022-10-16]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nrc-website/media/59451/1997\\_nato\\_russia\\_founding\\_act.pdf](https://www.nato.int/nrc-website/media/59451/1997_nato_russia_founding_act.pdf)
20. FREEDMAN, Lawrence. Strategy: A History. New York: *Oxford University Press*, 2013

21. FUNAKOSHI, Minami, Hugh LAWSON a Kannaki DEKA. Tracking sanctions against Russia. *Reuters* [online]. 9.3.2022 [cit. 2022-10-28]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/graphics/UKRAINE-CRISIS/SANCTIONS/byvrjenzmve/>
22. Funding NATO. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. [cit. 2022-11-13]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_67655.htm22/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_67655.htm22/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf)
23. GARAMONE, Jim. Russian Forces Invading Ukraine Suffer Low Morale. *U.S. Department of Defense* [online]. 23.3.2022 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/2975508/russian-forces-invading-ukraine-suffer-low-morale/>
24. GARAMONE, Jim. Training Key to Ukrainian Advantages in Defending Nation. *U.S. Department of Defense* [online]. 6.9.2022 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/3149975/training-key-to-ukrainian-advantages-in-defending-nation/>
25. GDP (current US\$) - China, United States. [online]. The World Bank [cit. 2022-11-06]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=CN-US>
26. GDP (current US\$) - Russian Federation [online]. The World Bank [cit. 2022-10-04]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=RU>
27. GRAY, Colin S. *Modern Strategy*. New York: *Oxford University Press*, 1999
28. HALL, Jonny a Hugh SANDEMAN. NATO's 2022 Strategic Concept: Matching Ambition with Reality. In: *LSE* [online]. 10/2022 [cit. 2023-01-04].
29. HOWARD, Michael a Peter PARET. *Carl von Clausewitz: On War*. New Jersey: *Princeton University Press*, 1984
30. Infographic - Impact of sanctions on the Russian economy. *Council of the European Union* [online]. 2022 [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/impact-sanctions-russian-economy/>
31. Journalist shot dead in Russia's Dagestan. [online]. *British Broadcasting Corporation*, 9.7.2013 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-23248184>

32. KIRK-WADE, Esme a Sanjana BALAKRISHNAN. Defence spending pledges by NATO members since Russia invaded Ukraine. *House of Commons Library UK Parliament* [online]. 2022, 11.8.2022 [cit. 2022-10-26]. Dostupné z: <https://commonslibrary.parliament.uk/defence-spending-pledges-by-nato-members-since-russia-invaded-ukraine/>
33. KRAMER, Andrew E. Putin Critic, Who Said He Was Poisoned in 2015, Falls Into Coma. *The New York Times* [online]. 6.2.2017 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2017/02/06/world/europe/russia-vladimir-kara-murza-putin.html>
34. KREPINEVICH, JR, Andrew F. Protracted Great-Power War: A Preliminary Assessment [online]. *Center for a New American Security*, 2020 [cit. 2022-10-09]. Dostupné z: [https://s3.us-east-1.amazonaws.com/files.cnas.org/backgrounds/documents/CNAS-Report\\_Defense-Great-Power-War-DoS-Proof-B.pdf?mtime=20200204133208&focal=none](https://s3.us-east-1.amazonaws.com/files.cnas.org/backgrounds/documents/CNAS-Report_Defense-Great-Power-War-DoS-Proof-B.pdf?mtime=20200204133208&focal=none)
35. Lisbon Summit Declaration, Lisbon [online]. *North Atlantic Treaty Organization*, 2010 [cit. 2022-09-19]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natolive/official\\_texts\\_68828.htm](https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_68828.htm)
36. LUXMOORE, Matthew. Russian Journalist Who Reported on Secretive Paramilitary Dies. *The New York Times* [online]. British Broadcasting Corporation, 2018 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/04/16/world/europe/maksim-borodin-journalist-dead-russia.html>
37. Madrid Summit Declaration. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 29 June 2022 [cit. 2022-06-29]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/official\\_texts\\_196951.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_196951.htm)
38. MARR, Andrew. Zelensky Doesn't Know the End of His Story. Churchill Didn't Either. *The New York Times* [online]. 23.3.2022 [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2022/03/23/opinion/zelensky-churchill.html>
39. Memorandum on security assurances in connection with Ukraine's accession to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons [online]. *United Nations Treaty Collection*, 2014 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%203007/Part/volume-3007-I-52241.pdf>
40. MINORITY STAFF OF THE COMMITTEE ON FOREIGN RELATIONS OF THE U.S. SENATE. Putin's Asymmetric Assault on Democracy in Russia and Europe:

- Implications for U.S. National Security [online]. *GovInfo*, 2018 [cit. 2022-10-06].  
Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CPRT-115SPRT28110/pdf/CPRT-115SPRT28110.pdf>
41. National Security Strategy. *Bundesministerium der Verteidigung* [online]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.bmvg.de/en/national-security-policy>
42. NATO is not a "world policeman" [online]. *North Atlantic Treaty Organization*, 2000 [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natolive/news\\_18099.htm](https://www.nato.int/cps/en/natolive/news_18099.htm)
43. NATO-Russia Council: Rome Declaration. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. Rome, 2002 [cit. 2022-10-16]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nrc-website/media/59487/2002.05.28\\_nrc\\_rome\\_declaration.pdf](https://www.nato.int/nrc-website/media/59487/2002.05.28_nrc_rome_declaration.pdf)
44. NATO 2022 Strategic Concept. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. 2022 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf)
45. NATO 2030 [online]. Brussels: *North Atlantic Treaty Organization*, 2021 [cit. 2022-10-16]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/2021/6/pdf/2106-factsheet-nato2030-en.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2021/6/pdf/2106-factsheet-nato2030-en.pdf)
46. NATO's military presence in the east of the Alliance. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. [cit. 2022-10-28]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_136388.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_136388.htm)
47. The North Atlantic Treaty (1949) [online]. *North Atlantic Treaty Organization*, [cit. 2022-10-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/nato\\_static\\_fl2014/assets/pdf/stock\\_publications/20120822\\_nato\\_treaty\\_en\\_light\\_2009.pdf](https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/stock_publications/20120822_nato_treaty_en_light_2009.pdf)
48. ODGAARD, Liselotte. *Strategy in NATO: Preparing for an Imperfect World*. New York: *Palgrave Macmillan*, 2014
49. PUTIN, Vladimir Vladimirovič. Обращение Президента Российской Федерации. *Kremlin* [online]. Moskva, 2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <http://kremlin.ru/events/president/news/67843>
50. Relations with Australia. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_48899.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_48899.htm)

51. Relations with Japan. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_50336.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50336.htm)
52. Relations with partners across the globe. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_49188.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49188.htm)
53. Relations with the Republic of Korea. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_50098.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50098.htm)
54. Russia: Hundreds arrested at Moscow rally. In: *Deutsche Welle* [online]. 8.3.2019 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/russia-protests-police-arrest-hundreds-at-moscow-rally/a-49878715>
55. Russia-Ukraine war: Foreign fighters go to join defence. *British Broadcasting Corporation* [online]. 11.3.2022 [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/av/world-europe-60696603>
56. Russian Federation: Total Population. *United Nations: United Nations Department of Economic and Social Affairs Population Division* [online]. 2022 [cit. 2023-01-23]. Dostupné z: <https://population.un.org/wpp/Graphs/Probabilistic/POP/TOT/643>
57. Russian presidential election: Alexei Navalny barred from competing. In: *British Broadcasting Corporation* [online]. 2017, 25.12.2017 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-42479909>
58. Russia's army is in a woeful state. In: *The Economist* [online]. 30.3.2022 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.economist.com/briefing/how-deep-does-the-rot-in-the-russian-army-go/21808989>
59. Russia's Putin calls Ukraine events an "unconstitutional coup." In: *Reuters* [online]. 4.3.2014 [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/ukraine-crisis-putin-coup-idUKL6N0M020B20140304>
60. RYDER, Pat. Pentagon Press Secretary Air Force Brig. Gen. Pat Ryder Holds an On-Camera Press Briefing. U.S. Department of Defense [online]. 31.8.2022 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript/Article/3146252/pentagon-press-secretary-air-force-brig-gen-pat-ryder-holds-an-on-camera-press/>
61. SECRÉTARIAT GÉNÉRAL DE LA DÉFENSE ET DE LA SÉCURITÉ NATIONALE. National strategic review 2022 [online]. Paříž: Secrétariat général de la

défense et de la sécurité nationale, 2022 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z:  
<http://www.sgdsn.gouv.fr/uploads/2022/12/rns-uk-20221202.pdf>

62. STEWART, Phil a Idrees ALI. 80% of Russia's forces around Ukraine in attack positions, U.S. official says. Reuters [online]. 23.3.2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/europe/80-russias-forces-around-ukraine-attack-positions-us-official-says-2022-02-23/>
63. STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE. Military expenditure (current USD) - China. *The World Bank* [online]. [cit. 2022-11-06]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.CD?locations=CN>
64. Strategic Concepts. *North Atlantic Treaty Organization* [online]. [cit. 2022-09-17]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics\\_56626.htm](https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_56626.htm)
65. VERKHOVNA RADA OF UKRAINE, Конституція України [online]. *Verkhovna Rada of Ukraine*, 2014 [cit. 2022-10-22]. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/ed20140302#Text>
66. 2022 NATO Summit. North Atlantic Treaty Organization [online]. 28.6.2022 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: [https://www.nato.int/cps/en/natohq/news\\_196144.ht](https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_196144.ht)
67. 2022 National Defense Strategy of The United States of America [online]. Washington, D.C.: U.S. Department of Defense, 2022 [cit. 2022-09-29]. Dostupné z: <https://media.defense.gov/2022/Oct/27/2003103845/-1/-1/1/2022-NATIONAL-DEFENSE-STRATEGY-NPR-MDR.PDF>